

UDÁLOSTI ROKU 2009 VE SVĚTĚ, KTERÉ STÁLY ZA ZAZNAMENÁNÍ

Počínaje první minutou roku 2009, tedy ve čtvrtek 1. ledna, zavedlo Slovensko na svém území euro a stalo se tak šestnáctou zemí eurozóny. "V období světové hospodářské krize je euro pro Slováky psychologickým nástrojem, který upevní vlastní sebevědomí," řekl premiér Robert Fico těsně před tím, než hodinu po půlnoci osobně vybral z bankomatu první eurobankovky. Jako první začaly po půlnoci fungovat bankomaty Slovenské spořitelny. "První výběr eurobankovky v hodnotě 10 euro z bankomatu jsme zaznamenali minutu a 40 sekund po půlnoci na železničním nádraží v Leopoldově. První platba kartou v eurech proběhla 17 minut a 25 vteřin po půlnoci v jednom z bratislavských hotelů," řekl mluvčí Slovenské spořitelny. Oslavy příchodu Nového roku se po celém Slovensku nesly ve znamení eura. Například v průběhu ohňostroje v hlavním městě se číslovka 2009 nad hlavami Bratislavanů změnila na 2€€9. Také u světelných efektů převládala modrá barva Evropské unie.

Ve čtvrtek 1. ledna byly zahájeny oslavy 50. výročí kubánské revoluce proslavem současné hlavy státu Raúla Castra. Svůj projev přednesl na stejném balkóně v Santiagu de Cuba, z něhož jeho bratr Fidel v roce 1959 oznámil své vítězství nad diktátorem Batistou. Ve znamení nostalgie a chvály Fidela Castra se nese celá oslava, která je však mnohem skromnější, než byl původní plán. Sám Fidel se oslav neúčastní. Jak zaznělo z úst Raúla Castra, revoluce na Kubě potrvá ještě dalších 50 let. Kubánci především věří ve zlepšení vztahů s USA, jež by mohly nastat s příchodem nového prezidenta Baracka Obamy.

Dosluhující americký prezident George Bush uspořádal v pondělí 12. ledna svou poslední tiskovou konferenci. Před předními novináři, s kterými komunikoval v uplynulých letech, hovořil o současných ekonomických problémech země i o svých zklamáních a chybách. Bush obhajoval svou politiku, kterou prý podřizoval bez ohledu na kritiku a žebříčky popularity svým zásadám. Připustil i chyby a zklamání. Řekl, že oznámení splnění irácké mise v květnu 2003 bylo chybou. Za zklamání rovněž označil

neexistenci zbraní hromadného ničení v Iráku. Jeho kroky ale podle něj zhodnotí teprve historie. „Složitě věci se nevyřeší přes noc,“ řekl s tím, že se snažil být rozhodným

a aktivním prezidentem, což se mu podařilo. Výrazným příkladem je podle něj zajištění rychlé pomoci finančnímu sektoru, jakmile se dozvěděl, jak velká krize hrozí. „Mé liberální postoje šly stranou, když mi bylo řečeno, že hrozí krize větší než za velké hospodářské deprese,“ uvedl s tím, že se trhy díky

vládní pomoci probouzejí. Novému prezidentovi, Baracku Obamovi vzkázal, že jednou z největších výzev, které ho čekají, bude zajištění domácí bezpečnosti.

Dopravní letadlo bylo ve čtvrtek 15. ledna v New Yorku nuceno nouzově přistát na hladinu řeky Hudson, hned vedle ostrova Manhattan. Na palubě bylo 150 cestujících

a pět členů posádky. Airbus A320 stroj společnosti US Airways havaroval krátce po startu z letiště La Guardia. Asi šest minut po vzletnutí se pilot spojil se střediskem s informací, že mu do motoru vletěl pták nebo celé hejno, a vyhlásil nouzi. Pokusil se vrátit na letiště, ale nakonec byl nucen nouzově přistát na řece. V New Yorku bylo v tu chvíli sedm stupňů pod nulou a teplota vody byla jen lehce nad bodem mrazu.

Letadlo přistálo na řece v hustě obydlené části města a počínání pilota sledovalo mnoho lidí v kancelářích okolních mrakodrapů. Všechny cestující se podařilo zachránit. Piloti cestující evakovali na křídla a prošli letadlo, jestli někdo nezůstal uvnitř.

V USA se v úterý 20. ledna vyměnily vládní garnitury. Republikánský prezident

George Bush junior odešel do politického důchodu a vedení země přebral jako 44. prezident USA demokrat Barack Obama. Stal se prvním Afroameričanem v Bílém domě. Do ulic hlavního města Washingtonu se na historickou inauguraci vypravily milióny lidí. Obama složil před sídlem amerického Kongresu slavnostní

přísahu krátce po poledni místního času, tedy po 18,00 hod času střeoevropského.

Přísahu složil na bibli, kterou ke stejnému účelu použil v roce 1861 při své první inauguraci Obamův vzor, prezident Abraham Lincoln. Historický výtisk držela Obamova manželka Michelle. Krátce před Obamou složil přísahu i jeho viceprezident Joe Biden. Ceremoniálu před západním průčelím Kongresu byli přítomni dosavadní republikánský prezident George Bush a viceprezident Richard Cheney, které Obama s Bidenem v Bílém domě střídají. Cheney byl kvůli nataženému zádovému svalu nucen využít kolečkového křesla. Slavnostnímu aktu na místě přihlíželo na 240.000 hostů, mezi nimiž byli i všichni žijící američtí exprezidenti James Carter, George Bush starší a Bill Clinton. Podle některých odhadů až dva milióny dalších lidí, kteří do Washingtonu kvůli inauguraci přijeli, sledovaly událost na velkoplošných obrazovkách.

Český prezident Václav Klaus v sobotu 31. ledna na Světovém ekonomickém fóru v Davosu znovu prohlásil, že oteplování ovzduší neexistuje, a kritizoval ty, kdo chtějí s tímto jevem bojovat, jako třeba bývalý americký viceprezident Al Gore. "Nemyslím, že je nějaké oteplování klimatu. Nevidím žádná statistická data", která by to dokazovala, řekl v

Davosu Klaus novinářům, čímž vyjádřil opačný postoj, než jaký má Evropská unie, které jeho země v tomto pololetí předsedá. Na adresu bývalého viceprezidenta USA a nositele Nobelovy ceny za mír Ala Gorea, který zaujímá v boji proti globálnímu oteplování jedno z předních míst prohlásil: "Je mi líto, že někteří lidé jako Al Gore nejsou připraveni naslouchat konkurenčním teoriím. Ekologický militantismus a alarmismus ohledně oteplování ovzduší jsou výzvou naší svobodě," řekl Klaus. Prezident se podle ní v souladu se svými liberálními idejemi také distancoval od regulování ekonomiky, které v Davosu jako prostředek boje proti nynější krizi navrhovali četní účastníci fóra, zvláště evropští.

Počet obětí ničivých požárů, které na jihovýchodě Austrálie řadí od začátku února, vzrostl již na 96. Mezi oběťmi jsou čtyři děti. Podle odhadů ale počet obětí ještě vzroste. Vláda státu Victoria odhaduje možný počet obětí na 130. Sto lidí je stále nezvěstných. Stát už uvolnil deset miliónů australských dolarů na okamžitou pomoc. Přes 400 požárů zpusťořilo 22 měst. Spáleno je na 700 domů a 340.000 hektarů porostu. Oběti požáru byly nalezeny nejen v troskách

domů, ale také ve spálených autech, kterými se lidé snažili uniknout před stěnou plamenů vysokou často jako třípatrový dům. V okolí Melbourne dosud hoří na 12 velkých požárů, které nejsou pod kontrolou. Bojuje s nimi 30.000 hasičů. Plameny živí vysoké teploty a vítr. Ve státě Victoria vystoupila teplota v uplynulých dnech až na 47°C. Meteorologové slibují mírné ochlazení, předpovídají však, že horké dny zdaleka ještě neskončily.

V úterý 10. února schválil Senát USA druhý stimulační plán na podporu ekonomiky ve výši 838 miliard dolarů. Hlasovalo pro něj 61 senátorů včetně čtyř republikánských. Proti bylo 37 senátorů. Sněmovna už dříve schválila mírně odlišnou verzi plánu. Souhlas Senátu se čekal. Před úterním hlasováním amerických senátorů o plánu na uvolnění dalších peněz do ekonomiky v rámci druhého stimulačního balíčku vystoupil americký prezident Barack Obama. Zdůrazňoval, proč je balíček nutné co

nejrychleji přijmout. „Samozřejmě jsou kritici, vždy jsou kritici. Neříkám, že je to perfektní plán, taky vznikl ve Washingtonu, ale dokonalý je jen žádný plán,“ řekl Obama za smíchu zúčastněných. Na obhajobu plánu dále uvedl: „Zdvojnásobení investic do čistých energií zvýší naši nezávislost na dovozu paliv. Computerizace zdravotní péče ušetří miliardy. Pokud neuvolníme peníze, ubude sester, hasičů a policistů a učitelů.“ Hlavním argumentem ale bylo, že plán vytvoří velké množství pracovních míst. „A devadesát procent jich bude v soukromé sféře,“ zdůraznil prezident. Poražený kandidát na amerického prezidenta republikán John McCain nazval plán „generační loupeží“. „Vydáváme se na cestu finanční katastrofy,“ řekl další republikánský senátor Richard Shelby.

V sobotu 14. února získala česká lyžařka Šárka Záhrobská medaili i na třetím světovém šampionátu za sebou. V sobotu ve francouzském Val d'Isere nestačila jen na Němku Marii Rieschovou a po výpadech ostatních závodnic rozšířila svou sbírku o stříbro. Bronz získala finská slalomářka Tanja Poutiainenová. Česká slalomářská specialistka sjela úvodní část závodu bez většího zaváhání, ve spodní pasáži ale zpomalila a od nejrychlejší Italky Mölggové ji dělilo 47 setin sekundy. Náročná trať druhého kola dokonale sedla nejlepší slalomářce letošní sezóny Rieschové.

Ta po nepovedeném prvním kole útočila až ze šestého místa, druhou jízdu ale zvládla bravurně a ujala se průběžného vedení. Záhrobské naopak druhé kolo nevyšlo podle představ a v cíli byla až za německou závodnicí. Nakonec jí ale pomohly výpadky soupeřek, které byly v prvním kole rychlejší.

V neděli 15. února zvítězil venezuelský prezident Hugo Chávez v referendu o změně ústavy a na druhý pokus tak prosadil novelu, která jemu i jeho nástupcům otevírá cestu k časově neomezenému setrvání u moci. Opozice prohru uznala a oznámila, že výsledky referenda nenapadne. Podle sdělení ústřední volební komise, hlasovalo po sečtení 95 procent odevzdaných hlasů pro ústavní novelu 54,36 procenta voličů, proti se vyslovilo 45,63 procenta hlasujících. "Pravda a důstojnost" venezuelského lidu triumfovaly, prohlásil Chávez, který hned po oznámení výsledků vyšel na balkon prezidentského paláce Miraflores, před nímž se shromáždily tisícové davy jeho stoupenců. "Dnes jsme široce otevřeli bránu do budoucnosti," prohlásil prezident poté, co zapěl národní hymnu. "Venezuela se nevrátí ke své potupné minulosti," řekl a věnoval své vítězství venezuelskému lidu a dětem své země. "Ti, kdo dnes řekli své ano, hlasovali pro socialismus a pro revoluci," řekl. V táboře Chávezových oponentů, podle nichž prezidentem prosazovaná ústavní novela posouvá Venezuelu směrem k diktatuře, zavládlo rozčarování. Chávez si vítězstvím v referendu zajistil možnost udržet se u moci tak dlouho, dokud se bude ucházet o mandát hlavy státu a nebude ve volbách poražen. Dosud ústava omezovala kandidaturu jednoho uchazeče na dvě volební období po sobě. Chávez už vyčerpал opakovanou kandidaturu, povolenou dosavadní ústavou. Jeho nynější, druhý prezidentský mandát, platí do konce roku 2012.

Britský premiér Gordon Brown vystoupil ve středu 4. března v americkém Kongresu jako pátý premiér své země. Vyzval k ekonomickým změnám a odsoudil

protekcíonismus. Především ale řekl, že britsko-americké vazby jsou nezničitelné. „Není žádná síla na zemi, která by nás mohla od sebe odtrhnout,“ řekl Brown za ovací kongresmanů. jeho řeč přerušil potlesk celkem sedmnáctkrát. Brown také zdůraznil, že Evropa je jen jedna „Není žádná stará Evropa, žádná nová Evropa, je jen vaše přátelská Evropa.“ Britský premiér také ocenit práci amerických vojáků v Afghánistánu. Velkou pozornost Brown věnoval ekonomice. varoval před protekcíonismem, který „nechrání nikoho“. Vyslovil se

také pro „zákony a standardy, zajišťující odpovědnost, transparentnost a odměny“ v bankovníctví. K recesi poznamenal: „Nelze očekávat, že Amerika a několik málo dalších zemí ponесou samy zátěž stimulace (ekonomiky). Musíme to sdílet globálně“.

V pátek 6. března uctil polský parlament památku filozofa a protifašistického bojovníka Ryszarda Siwiece, který se v září 1968 upálil na protest proti srpnové okupaci a potlačování svobody slova v Československu. Parlament přijal usnesení, v němž poslanci vyjádřili k činu hlubokou úctu. Přijetí rezoluce byla přítomna Siwecova vdova, velvyslanec České republiky v Polsku Jan Sechter a zástupce slovenské ambasády ve Varšavě. Předseda vlády Donald Tusk popsal Siwecovu oběť jako symbol pro jeho generaci. Účast polských vojáků na srpnové invazi vojsk pěti zemí Varšavské smlouvy,

kteřá v Československu zadusila proces uvolňování komunistického režimu, znamenala pro část polské veřejnosti rozčarování. Jedním z pobouřených byl i devětapadesátiletý vystudovaný filozof Ryszard Siwec, který v té době pracoval jako účetní. Někdejší bojovník protifašistické Zemské armády, jenž po válce odmítl nastoupit jako učitel dějepisu, protože se nechtěl podílet na komunistické indoktrinaci dětí, se rozhodl proti okupaci Československa veřejně protestovat. Siwec se upálil 8. září 1968 při dožínkové slavnosti před vládní tribunou na varšavském Stadionu desetiletí. Slavnosti dožinek byly zrovna v plném proudu, když se postavil u hlavní tribuny, polil benzínem a zapálil se před očima hlavních představitelů tehdejšího komunistického Polska. Jeho křik ale zanikl v jásající dechovce a cenzoři vyloučili z tisku jakoukoliv zmínku o incidentu. Siwec zemřel na následky těžkých popálenin čtyři dny po svém činu.

Americká družice Kepler, která má pátrat po obyvatelných planetách u vzdálených hvězd, se v sobotu 7. března úspěšně vydala na svou vesmírnou misi. Kosmický dalekohled nazvaný po slavném hvězdáři ze 17. století by měl být v provozu minimálně 3,5 roku. Raketa Delta II s družicí Kepler na palubě odstartovala přesně podle plánu před pátou hodinou SEČ z floridského Mysu Canaveral. Sonda nebude obíhat okolo Země, ale okolo Slunce, aby mohla po celou dobu nepřerušovaně sledovat jedno místo. Tím bude souhvězdí Labutě vzdálené asi 3000 světelných let od Země. V okolí zhruba 100.000 vybraných hvězd tam bude pátrat po "druhé Zemi", jejíž podmínky by umožňovaly

výskyt života. Kepler je první sondou vyslanou americkým Národním úřadem pro letectví a vesmír (NASA), která dokáže najít planety o velikosti Země obíhající okolo hvězd, jako je Slunce. Odborníci očekávají, že objeví asi 50 takzvaných exoplanet s přibližně shodným průměrem, jaký má Země, a přes 800 o velikosti do 2,2 průměru Země.

Německá policie zabila ve středu 11. března střelce ze školy ve Winnendenu.

Zlikvidovala ho několik hodin po školním masakru, který si nakonec vyžádal 15 obětí, především z řad studentů mezi 16 až 18 lety. Původní zpráva uváděla dva mrtvé, pak jejich

počet rostl, na čas se ustálil na devíti. Devět však bylo jen studentů. Mladík dále zabil tři učitele a tři náhodné chodce. Mladíkovi chyběly dva roky do ukončení školy, kterou však opustil. Jeho rodiče měli doma 18 střelných zbraní. Do budovy Albertvillské reálné školy vnikl ve středu ráno mladý muž v

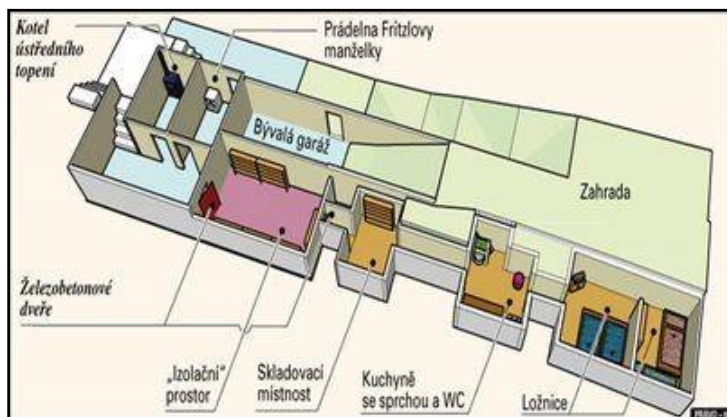
černém vojenském oděvu. Okamžitě začal v jedné ze tříd střílet, pak vnikl do druhé třídy. Z místa činu se dostal do Wendlingenu zřejmě v autě, které unesl a v němž držel rukojmí. Ve Wendlingenu se pak zabarikádoval v supermarketu u průmyslové zóny. Tam zabil dva chodce a zranil policistu. Podle některých zpráv se však v supermarketu zabil sám a neskolila ho policejní kulka.

28. srpna 1984 vylákal Josef Fritzl svoji dceru Elisabeth, které bylo tehdy osmnáct let do sklepení domu, v němž žil s manželkou a jenž zčásti pronajímal. Dceru musel omámit a začal jí zde, ve sklepení, věznit. Za 24 let s ní měl sedm dětí. Jedno zemřelo po porodu a on jeho tělo spálil. Tři ze zbylých dětí se otci podařilo legálně

adoptovat a mohl je ze sklepení vyvést. Lisu (16), Moniku (14) a Alexandera (12) vychovával společně se ženou. Ostatní děti, Felix (5), Stefan (18) a Kerstin (19) nikdy nespátřily denní světlo. Na skutečnost se přišlo, až když Kerstin vážně onemocněla a musela do nemocnice, kde byla několik týdnů v komatu. Z toho se nakonec dostala a v

utajení se učí žít se zbytkem rodiny a zvládat běžné situace. Josef Fritzl stráví zbytek života za mřížemi a musí se léčit. V ostře sledovaném procesu o tom ve čtvrtek 19. března jednomyslně rozhodla porota v rakouském Sankt Pöltnu. Soud ho shledal vinným ve všech bodech obžaloby. Trest je definitivní a obhajoba ho přijímá. Fritzl čelil šesti obviněním, dvě z nich, vraždu a zotročování, původně odmítal, avšak v třetí den procesu je připustil. Důvodem obratu byla konfrontace s výpovědí zneužívané dcery, která Fritzla

emočně zlomila a on projevil lítost. Žalobce, prokurátor viděl v požadavku doživotního trestu exemplární potrestání, protože se jednalo o bezprecedentní případ. Žalobci navíc usilovali o vyvážení 24letého martyria dcery Elisabeth a jejích dětí

úměrně dlouhým trestem pro tyрана. I proto vznesli diskutabilní obvinění z vraždy, k němuž se váže trest doživotí. Rakouské právo nezná souhrnný trest a obvinění může dostat trest jen za nejtěžší zločin. Obhajoba naproti tomu požadovala mírnější trest. Argumentovala skutečností, že se Fritzl o děti staral, tři se mu dokonce povedlo adoptovat a on je z podzemí vyvedl a vychovával ve svém bytě. Podle posudku je Fritzl duševně nemocný člověk s tendencí mít někoho jen pro sebe.

Před deseti lety 24. března 1999 začalo bombardování Jugoslávie. Letecká kampaň nakonec trvala 78 dní a vyžádala si asi pět set civilních obětí. Škody na

infrastrukturu šly do desítek miliard dolarů. Operace Allied Force byla první bojovou kampaní severoatlantické aliance proti svrchovanému státu a jednou z největších operací na území Evropy od konce druhé světové války. Rozkaz k zahájení leteckých útoků dal generální

tajemník NATO Javier Solana 23. března 1999 poté, co selhala jednání mezi kosovskými Albánci a Miloševićovou Jugoslávií. Akce začala o den později. Důvodem byly obavy z dalšího exodu kosovských Albánců, jichž do té doby asi 300.000 přechlo do Albánie. Dalšíh 230.000 jich bylo vyhnáno ze svých domovů, ale zatím zůstávali v Kosovu, kde

působily srbské jednotky bojující proti separatistům. NATO po tristních zkušenostech z Bosny, kde mnohdy vojáci jen přihlíželi brutálním etnickým čistkám, v případě Kosova nechtělo váhat a rozhodlo o použití síly. I když operace dosáhla avizovaného cíle, srbské jednotky se stáhly z Kosova a Bělehrad souhlasil, aby se v Kosovu rozmístily mezinárodní síly, nálety vyvolaly rozpaky – neuvěřitelně dlouho se vlekly a rozsah bombardování bral dech. Na tisíc letadel NATO svrhlo na Jugoslávii při více než deseti tisících útocích 23.000 bomb o celkové hmotnosti 7.000 tun. Vypuštěno bylo také 2.500 střel s plochou dráhou letu. Letouny NATO se nepokoušely prioritně útočit na srbské jednotky v Kosovu, ale po ochromení protivzdušné obrany a útocích na silová ministerstva cílily na srbskou infrastrukturu. Napadány a ničeny byly rafinérie, elektrárny, mosty i továrny, které nepracovaly pro ozbrojené síly. Největší pozornost vzbudily civilní oběti. Ukázalo se, že ani ta nejpřesnější munice netrefí vždy cíl. Útoky přitom byly často

podnikány na nevojenské cíle. Při útoku na železniční most u Grdelicy zahynulo 12. dubna 1999 čtrnáct cestujících ve vlaku. Ještě tragičtější následky měl zásah do autobusu z Niše do Podgorice z 1. května, kdy zemřelo 47 ze 70 cestujících. Při útoku na silnici spojující Djakovicu s Prizrenem zahynulo 14. dubna 75

uprchlíků z Kosova. Dobře maskované a rozptýlené srbské jednotky v Kosovu se však výrazněji oslabit nepovedlo. Aliance už začala uvažovat o pozemní operaci, ale prezident Slobodan Milošević nakonec přijal mírovou dohodu a umožnil mezinárodním silám vstoupit do Kosova. Dohoda byla podepsána 9. června 1999 v makedonském Kumanovu. Následující den NATO nálety pozastavilo a 20. června celou operaci ukončilo. Akce měly také výrazný dopad na Českou republiku. Ukázalo se, že vstup do NATO řadí ČR okamžitě do určité skupiny zemí, které vykonávají alianční politiku a Praha nemůže říkat, že se jí to netýká. Nemluvě o tom, že urychlený vstup potřebovalo i samo NATO, neboť koridory nad Jadranem nepostačovaly pro masivní počty nasazených letadel a část jich musela létat přes ČR. Svět si také všiml toho, že tehdejší prezident Václav Havel, ač dříve volal po zrušení NATO a Varšavské smlouvy, útoky ze strany NATO obhajoval.

Nová pravicová strana s názvem Lid svobody (PDL) vznikla v neděli 29. března v Itálii. Její vytvoření před asi 6.000 jásajícími delegáty ohlásil premiér a mediální magnát Silvio Berlusconi, který byl zvolen jejím předsedou. Nová politická formace v Itálii vznikla

sloučením pravicového Národního společenství (AN), které se minulý víkend rozpustilo, a Berlusconiho stranou Vzhůru Itálie, jež existuje již od roku 1994. "Lid svobody bude stranou všech Italů, především těch Italů, kteří se neidentifikují s levicí," prohlásil předseda strany Berlusconi. "Toto uskupení je stranou lidu, pro jehož dobro pracujeme," uvedl. "Svoboda je naším světským náboženstvím, polární hvězdou, jež nás vede při každém rozhodnutí," prohlásil Berlusconi na závěr pompézního tří denního zakládajícího sjezdu na římském výstavišti, který vyšel na tři milióny eur (asi 82,2 miliónu korun). K cílům nové strany podle jejích tvůrců patří reforma ústavy za účelem modernizace státních institucí, budování blahobytné a efektivní Itálie, která by mohla hrát hlavní roli v Evropě i ve světě. "Chceme pracovat pro nový italský zázrak. Itálie je motýl, který se musí rozletět. Vyvedeme Itálii z krize," ujišťoval Berlusconi.

Podle jejich tvůrců patří reforma ústavy za účelem modernizace státních institucí, budování blahobytné a efektivní Itálie, která by mohla hrát hlavní roli v Evropě i ve světě. "Chceme pracovat pro nový italský zázrak. Itálie je motýl, který se musí rozletět. Vyvedeme Itálii z krize," ujišťoval Berlusconi.

Po sérii dvoustranných setkání světových státníků, navštívili ve středu 1. dubna představitelé zemí skupiny G20 britskou královnu Alžbětu II. v jejím londýnském sídle.

Po recepci v Buckinghamském paláci se představitelé G20 přesunuli do Downing Street 10 k pracovní večeři. Prominentním hostem je nesporně americký prezident Barack Obama, jenž je v Evropě pracovně poprvé. Prezident USA byl také prvním, kdo se svojí manželkou Michelle dorazil na drink do Buckinghamského paláce krátce po páté hodině místního času. Čtvrtečnímu summitu předcházela ve středu série setkání představitelů členských zemí G20. Obama hovořil s ruským protějškem Dmitrijem Medvěděvem. Dohodli se na tom, že ještě

letos podepíší novou smlouvu o jaderném odzbrojení a prezident USA přijal pozvání do Moskvy na červenec. Při pozdějším setkání s čínským premiérem Chu Ťin-taem Obama slíbil, že letos přijede také do Číny. Setkali se také francouzský prezident Nicolas Sarkozy a německá kancléřka Angela Merkelová. Na společné tiskové konferenci pak vyzvali k regulaci globálního finančního trhu.

Severoatlantická aliance má od středy 1. dubna 28 členů. Její řady rozšířily Chorvatsko s Albánií. O jejich vstupu do aliance se rozhodlo už loni v dubnu na summitu NATO v rumunské metropoli Bukurešti. Ve středu byl ve Washingtonu formálně dokončen ratifikační proces předáním příslušných dokumentů. Ještě před časem se přitom zdálo, že by schvalovací proces nemusel být dokončen do vrcholné schůzky aliance, která se

uskuteční 3. až 4. dubna v porýnském Štrasburku a Kehl u a na které by obě balkánské země měly být na nejvyšší úrovni do aliančních řad uvedeny. Důvodem byl spor mezi Slovinskem a Chorvatskem o námořní hranici a snahy některých slovinských politiků vyvolat k ratifikaci referendum, kvůli němuž by se vše zdrželo. Nakonec se však pro vyvolání lidového hlasování nepodařilo sehnat dostatečný počet podpisů a Slovinsko jako poslední z členských zemí bloku přistoupení Chorvatska schválilo. Ratifikační proces tak byl formálně dokončen, když velvyslanci Chorvatska a Albánie předali patřičné dokumenty ve Washingtonu, kde jsou uschovány ratifikační smlouvy všech členů Severoatlantické aliance.

Představitelé největších ekonomik světa se ve čtvrtek 2. dubna na summitu skupiny G20 v Londýně shodli na postupu proti globální finanční a hospodářské krizi.

Různým organizacím a zejména Mezinárodnímu měnovému fondu přislíbili částku 1,1 biliónu dolarů (přes 20 biliónů korun). Oznámil to britský premiér Gordon Brown.

Americký prezident Barack Obama řekl, že summit byl po všech stránkách historickou událostí.

Dodal, že opatření samotná jsou jen souhrnem principů, na něž musí navázat odpovědná práce vlád a finančních subjektů.

Francouzský prezident Nicolas

Sarkozy řekl, že výsledků konference G20 bylo „více, než se doufalo“. Německá kancléřka Angela Merkelová uvedla, že přijatá opatření přinesou jasnější strukturu finančního trhu. Dodala, že dohoda je historickým kompromisem. Britský premier Brown zdůraznil, že se sešli představitelé největších zemí světa a ekonomik a shodli se na nejrozsáhlejším

reformním plánu a finanční pomoci. „Vzniká nový světový řád, éra mezinárodní spolupráce, která je spravedlivější a zaručí udržitelný růst,“ dodal s tím, že ale opatření přijatá na konferenci nepřinesou výsledky okamžitě. Foto na předchozí straně: zleva americký prezident Barack Obama, italský premiér Silvio Berlusconi a ruský prezident Dmitrij Medveděv

Výroční summit NATO v sobotu neskončil v plánovaném čase. S několikahodinovým zpožděním bylo na odložené tiskové konferenci ve čtvrt na čtyři v sobotu 4. dubna ráno oznámeno, že novým generálním tajemníkem se stal dánský premiér Anders Fogh Rasmussen. Nakonec se podařilo zlomit odpor Turecka, které se od pátečního večera snažilo zabránit tomu, aby stanul v čele aliance. Dalším klíčovým

tématem summitu byla válka v Afghánistánu. Americký prezident Obama žádal evropské státy o vyslání dalších posil. Po summitu uvedl, že alianční země vyšlou do Afghánistánu dalších 5.000 vojáků a lidí, provádějící výcvik armády a police. Obama zdůraznil, že al Kajda a Tálibán představují stále nebezpečí nejen v Afghánistánu a Pákistánu, ale také dál hrozí útoky v Evropě a Americe. Připomenuto bylo i šedesát let existence aliance a poslední rozšíření o Albánii a Chorvatsko. Položily se i základy nové strategie. Na tiskové konferenci nový generální tajemník NATO, který do funkce

nastoupí 1. srpna, v krátkém prohlášení pronesl: "Je to pro mě velká čest, že jsem byl zvolen. Vynasnažím se naplnit očekávání. Dnes nastal skutečně historický okamžik nejen z toho důvodu, že Dán se ujímá pozice generálního tajemníka vůbec poprvé, ale zejména proto, že slavíme 60. výročí nejúspěšnějšího mírového hnutí, které kdy svět viděl". Rasmussena přitom kromě Ankary podporoval všichni další členové aliance. Ankara mu vytýkala to, jak se stavěl k zveřejnění kontroverzních karikatur proroka Mohameda v dánském tisku před několika lety. Německá kancléřka Angela Merkelová zahájila v sobotu odpoledne úvodní ceremoniál, ukazující jednotu a mír v Evropě, které NATO pomáhalo a pomáhá bránit. Jako symbol bylo vybráno překročení Rýna po mostě mezi německým Kehllem a francouzským Štrasburkem.

V neděli 5. dubna se rozhodlo, že slovenským prezidentem na další pětileté období zůstává Ivan Gašparovič. Podle oficiálních výsledků ve druhém kole porazil kandidátku opozice Ivetu Radičovou o 11 procent hlasů. Gašparovič se stal prvním v historii Slovenské republiky, kdo obhájil post hlavy státu a stane se prezidentem na druhé

funkční období. "Nečekal jsem jiné výsledky," reagoval Gašparovič před novináři. Účast voličů ve druhém kole dosáhla 51,67 procenta. Podle konečných výsledků získal Gašparovič 55,53 procenta hlasů a Radičová 44,46 procenta hlasů. V neděli to oznámila

Ústřední volební komise. Radičová blahopřála vítězi. "Respektuji výsledky voleb. Děkuji všem, kteří mi odevzdali hlas. Získala jsem téměř milion hlasů, to pro mě není prohra. Byla jsem opoziční kandidátkou a v kampani byla otevírána témata, která podle mého názoru patří do minulého století," upozornila. Radičová nevyloučila, že za pět let bude opětovně kandidovat.

Itálie se v pátek 10. dubna rozloučila s obětmi zemětřesení, které v kraji Abruzzo v noci na pondělí zabilo 289 lidí a tisíce připravilo o přístřeší. Mši při státním pohřbu

zůstaly staženy na půl žerdi. Mimořádný význam pohřbu dokládá skutečnost, že se uskutečnil na Velký pátek, kdy se mše nesvětí. Na akci pod širým nebem u města Aquila, které zemětřesení poničilo, přišly i politické špičky včetně premiéra Silvia

Berlusconiho, který osobně kondoloval pozůstalým. Pohřbu 205 obětí se zúčastnily tisíce lidí. Úřady mezitím dopoledne zvýšily bilanci obětí na 289 a podle nich není téměř žádná šance, že by pod sutinami mohl být ještě někdo živý. Mezi oběťmi je 16 dětí a nejméně sedm studentů včetně dvou Čechů. Vláda rozhodla, že záchranáři zůstanou nasazeni do neděle. Jejich práci v uplynulých dnech komplikovaly i stovky následných otřesů, které

byly zaznamenány i v pátek dopoledne. Zemětřesení si vyžádalo též 1.000 zraněných a asi 28.000 lidí ztratilo domov. Mezitím dál probíhá debata, nebylo-li možné vysokému počtu obětí předejít. Prezident Giorgio Napolitano, který oblast navštívil ve čtvrtek, zopakoval, že za spoustou úmrtí stálo nesplnění standardů při výstavbě. Částečně či úplně se zřítily univerzitní budovy, budova nemocnice či domy pod správou města.

Papež Benedikt XVI. v neděli 12. dubna při svém tradičním velikonočním požehnání Městu a světu (Urbi et orbi) vyzval k míru na Blízkém východě a v Africe.

Vyjádřil podporu všem lidem postiženým zemětřesením, zejména těžce zkoušenému středoitalskému kraji Abruzzo. Papež hovořil z centrální lodžie vatikánské baziliky a jeho

poselství přihlížely tisíce shromážděných věřících. Nejvyšší představitel katolické církve vyjádřil přání, aby bylo vynaloženo nové, důrazné a upřímné úsilí o urovnání izraelsko – palestinského konfliktu. Připomněl rovněž Afriku, kterou nedávno navštívil, a světovou

hospodářskou krizi. Stejně jako v předchozích letech žehnal papež v několika desítkách jazyků včetně češtiny či slovenštiny. "Kristus vstal z mrtvých," řekl česky. V křesťanském kalendáři je dnešek Božím hodem velikonočním, slavností Zmrtvýchvstání Páně a tedy největším svátkem. Věřící lidé si v kostelech připomínají na základě biblického svědectví vzkříšení ukřižovaného Krista.

Poslanci maďarského parlamentu v úterý 14. dubna odvolali z funkce premiéra Ference Gyurcsánye (48) a za jeho nástupce zvolili Gordona Bajnaie (41). Za tuto výměnu hlasovali poslanci Maďarské socialistické strany a liberálního Svazu svobodných demokratů. Opozice nehlasovala a

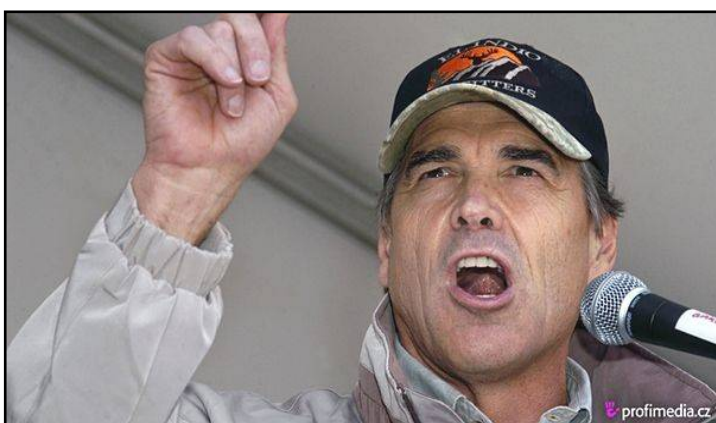
nadále požaduje rozpuštění parlamentu a konání předčasných parlamentních voleb. Předčasné volby požadovaly také stovky demonstrantů, kteří se shromáždili před budovou parlamentu. Bajnai ve svém projevu před poslanci

prislíbil tvrdé reformy, které mají pomoci maďarskému hospodářství překonat důsledky krize. "Nemám politické ambice. Nechci bojovat s opozicí, já chci bojovat s krizí," uvedl Bajnai. Nový premiér vyzval opozici k dialogu. Gyurcsány se rozhodl odstoupit 21. března

kvůli špatné hospodářské situaci v zemi. Svým odchodem chtěl umožnit vytvoření vlády se širší podporou. Bajnai avizoval zrušení 13. důchodu, 13. mzdy ve veřejném sektoru, snížení rodinných přídatků a státních dotací. Mzdy ve veřejném sektoru by se měly podle úsporného plánu na dva roky zmrazit. Věk při odchodu do důchodu by se měl zvýšit na 65 let. Mateřská by se měla vyplácet místo tří let maximálně po dobu 24 měsíců a dětské přídatky by se vyplácely jen do věku 20 let místo současných 23 let v případě, že dítě studuje. Vláda by měla snížit podporu veřejnoprávním médiím, snížila by dotace do dopravy a zemědělství. Bajnai upozornil, že splnění jeho programu vyžaduje oběti, odříkání a dotkne se každé maďarské rodiny. "Bude to bolet, ale budou výsledky," uvedl.

Možnost odtržení Texasu od USA kvůli obavám ze silícího vlivu federální vlády a zadlužení ekonomickým balíčkem prezidenta Baracka Obamy naznačil ve středu 15. dubna jeho guvernér Rick Perry. Protesty proti riziku budoucích vyšších daní se konaly po celé zemi. „Máme skvělou Unii a není absolutně žádný důvod ji rozpustit. Jestli ale Washington bude strkat nos mezi Američany, kdo ví, co z toho může vzejít?“ prohlásil Perry před médii po jednom ze tří mítinků, jejichž účastníky nazýval „vlastenci“.

je jedinečné místo a my jsme dost nezávislí,“ dodal. Mítinky proběhly 15. dubna, poslední termín, kdy musí Američané podat daňová přiznání. „Odtrhnout!“ zněly výkřiky z davu, jemuž Perry připomněl, že ekonomika Texasu je na tom

lépe než v řadě jiných států a že přijetí peněz na stimulaci ekonomiky by vedlo k dluhu a zvýšení daní. „Zastavte Obamův socialismus!“ to byl jeden z nápisů na transparentech. D. C. – zkratku Kolumbijského obvodu s metropolí Washingtonem – přeložili v Bostonu jako District of Communism (Obvod komunismu). Odpor k této formě oživení existuje v různé intenzitě po celé zemi a kromě Perryho odmítli peníze z Obamova balíčku i republikánští guvernéri Jižní Karolíny a Louisiany Mark Sanford a Bobby Jindal, oba možní prezidentští kandidáti v roce 2012.

Americký astronaut Andrew Feustel vynese v květnu do kosmu českou vlajku a výtisk Písní kosmických Jana Nerudy. "Tyhle věci poletí se mnou do kosmu na palubě

raketoplánu při misi STS 125, jejímž cílem je oprava Hubbleova vesmírného teleskopu," potvrdil americký astronaut Andrew Feustel plán vynést do kosmu českou vlajku a výtisk Nerudových Písní kosmických. Vysvětlil také, co ho k tomuto kroku vedlo: "Důvodem je, že matka

mé ženy je Plzně a hodně členů rodiny máme v České republice. Cítil jsem, že vzít s sebou tyto věci, by bylo pěkným gestem pro vaši zemi i pro astronomický ústav, abyste mohli sdílet vzrušení z mise."

Světová zdravotnická organizace zvedla stupeň ohrožení virem prasečí chřipky na pátý ze šesti. K takovému opatření se přistupuje, když se nakazí větší skupiny lidí ve více státech. Kvůli bezpečnosti začíná rozdávání antivirotik zdravotníkům a policistům. Podle generální ředitelky WHO (Světové zdravotnické organizace) Margaret Chanové, která zvýšení stupně oznámila, je svět na případnou pandemii připraven nejlépe v historii. Přesto je zapotřebí pamatovat na to, že chřipkové viry jsou náchylné k mutacím a nepředvídatelnému chování. Státy by proto podle ní měly zahájit potřebné přípravy. Chanová také vyzvala farmaceutické společnosti, aby zrychlily výrobu antivirotik a zvýšily kapacitu výroby. Nebezpečný zmutovaný vir chřipky se začal šířit koncem minulého týdne z Mexika. Obětí se staly už desítky lidí, nákaza se rozšířila i do Evropy. První obětí mimo Mexiko se v USA stalo mexické dítě.

Španělsko, první evropskou zemi, v níž se objevila prasečí chřipka, zachvacuje panika. Země už má deset potvrzených případů a dalších sedm desítek lidí je v podezření. Většinou jde o mladé lidi kolem dvaceti let, kteří se právě vrátili z Mexika. Jeden nemocný však žádný kontakt s Mexikem neměl. Španěly zachvátila panika a lék Tamiflu, jež se tu prodává bez lékařského receptu, vykoupili. Nepomohlo upozornění expertů, že jde o specializovaný lék, jehož předčasné nasazení může organismus v případě pozdější infekce chřipkovým virem oslabit. Ministerstvo však má v zásobě asi deset miliónů dávek a v případě, že by pandemie skutečně propukla, je rozešle nemocnicím. Navíc ve středu vyhlásilo zákaz prodeje Tamiflu.

30. dubna při slavnosti v rámci Dne holandské královny v Apeldoornu, 90 kilometrů východně od Amsterdamu, prorazil řidič černého vozu Suzuki policejní zátarasy a skončil ve sloupu. Na místě zabil čtyři lidi a 13 dalších zranil. Jedna žena později zemřela v nemocnici. "Máme důvod být přesvědčeni, že se jednalo o záměrný čin," uvedl státní zástupce L. Goossens na tiskové konferenci. Podezření, že šlo o záměrný útok na královskou rodinu, má podle něj policie na základě "počátečního kontaktu s řidičem, ke

kterému došlo ještě před tím, než se ho podařilo vyprostit" z vraku vozu. Státní zástupce však vyloučil, že by šlo o teroristický čin. Rychle jedoucí vůz prorazil policejní zátarasy jen chvíli poté, co při oslavách Dne královny ulicí projela královna s dalšími členy královské rodiny na otevřeném autokaru. Se zničeným předkem pokračoval vůz dál a autokar minul. Automobil skončil ve sloupu monumentu na druhé straně silnice. Nikdo z královské rodiny nebyl zraněn, ale cestou vůz zabil čtyři lidi a nejméně 13 dalších osob zranil. Jedna žena později zemřela a čtyři další osoby zůstávají ve vážném stavu v nemocnici. Mezi zraněnými jsou i dva policisté. Osmatřicetiletý řidič Karst Tate byl podle státního zástupce zatčen, protože byl ale zraněn, odvezli ho do nemocnice. Podle záběrů televize byl ale bezvládný ještě před nárazem do sloupu. ....

Český cyklista Roman Kreuziger se v neděli 3. května stal celkovým vítězem etapového závodu Kolem Romandie, podniku nejvyšší kategorie ProTour. Na triumfu

člena týmu Liquigas nic nezměnila ani závěrečná pátá etapa s cílem v Ženevě a po loňském vítězství v závodě Kolem Švýcarska si připsal druhý velký triumf mezi profesionály. Kreuziger tak vylepšil v Romandii své loňské druhé místo, přičemž rozhodující krok k celkovému vítězství v 63. ročníku udělal v sobotní královské etapě. Tu vyhrál po úniku a vytvořil si náskok 18 sekund před Rusem Vladimírem Karpecem, který v závěrečném úseku o délce 150,5 kilometru udržel. "Kolem Romandie byl můj první cíl na tuto sezonu, druhým je Tour de France," řekl Kreuziger,

jenž nebude startovat na blížícím se Giru d'Italia. "Budu ještě obhajovat titul na závodě Kolem Švýcarska a pak povedu náš tým Liquigas společně s Vicenzem Nibalim na Tour," uvedl 13. muž loňského ročníku "Staré dámy". Velký talent české cyklistiky Kreuziger převzal v sobotu žlutý trikot lídra od krajana Františka Raboně, jenž vyhrál úterní prolog a podílel se na pátečním vítězství svého týmu Columbia-Highroad v časovce družstev.

Konečné pořadí: 1. Kreuziger 14:20:14, 2. Karpec (Rus.) -18, 3. Taaramäe (Est.) -25, 4. Valverde (Šp.) -46, 5. Urán (Kol.) -48, 6. Bak (Dán.) -1:01

Šest osob našlo smrt pod lavinou, která se v sobotu 3. května zřítla v oblasti rakouského Söldenu v Tyrolsku. České velvyslanectví ve Vídni potvrdilo, že oběťmi je pět Čechů a jeden občan Slovenské republiky. Kromě nich záchranáři žádné další oběti nenašli. Záchranné práce byly kvůli špatnému počasí obnoveny až v neděli 3. května

ráno. Podle informací ambasády jsou mezi oběťmi výhradně muži. Výprava se v sobotu v Ötztalských Alpách v Tyrolsku snažila vylézt na vrchol Schalfkogel ve výšce 3.500 metrů. Původně čítala skupina sedm lidí, ale jeden z nich se rozhodl zůstat v chatě a výpravy se tak nezúčastnil. To mu zachránilo život. V neděli byl přizván k identifikaci mrtvých. Lavina spadla podle svědků v sobotu 2. května asi v 16,15 hod ve výši zhruba 3.000 metrů. Svědci okamžitě upozornili záchrannou službu, ale ta se kvůli špatnému počasí nemohla na místo dostat. Záchranná akce na lavinovém svahu tak mohla začít až dnes ráno.

Krevní msta byla pravděpodobně důvodem útoku ve vesnici Bilge v provincii Mardin na jihovýchodě Turecka, v pondělí 4. května. Maskovaní ozbrojenci zde při svatebním obřadu zabili 44 lidí. Ozbrojenci byli vybaveni automatickými zbraněmi a náložemi. Podle svědků byli útočníci čtyři a do domu, kde se konala svatební slavnost, vtrhli v maskách. Na oslavě bylo v tu dobu asi dvě stě lidí. Turecké agentury uvedly, že nevěsta, která střelbu nepřežila, byla dcerou vesnického starosty Hamita Celebiho. Starosta a deset členů jeho rodiny jsou mezi oběťmi, zemřel také ženich. Mezi mrtvými je šestnáct žen a šest dětí. „Žádná tradice nemůže ospravedlnit takové zabíjení," řekl v Ankaře turecký premiér Erdogan. Turecký ministr vnitra Atalay vyloučil teroristický útok

s tím, že šlo s největší pravděpodobností o krevní mstu mezi rodinami. Pondělní střelba je podle agentur jedním z nejhorších útoků na civilisty v turecké moderní historii. A to by se Turecko mělo stát členem Evropské unie?!

Ve středu 6. května ukázala poprvé šestačtyřicetiletá Connie Culpová svou tvář, kterou jí jako první Američance transplantovali lékaři z Clevelandu. Matku dvou dětí z amerického Ohia v září roku 2004 střelil do hlavy z dvoumetrové vzdálenosti její muž.

Pacientka přežila, během dalších let se podrobila desítkám operací, které však nedokázaly obnovit základní funkce jako čich nebo chuť. Culpová měla po zranění zničený nos, tváře a horní čelisti. Kovové úlomky se jí rozletěly po celé lebce a z tváře jí zbyly pouze oči,

brada a čelo. Bez rtů nemohla prakticky mluvit, dýchala pomocí otvoru na krku. Lékaři se nakonec rozhodli ženě transplantovat prakticky celou tvář. Operace loni v prosinci trvala 22 hodin. Od mrtvého dárce Culpová tehdy dostala nos, horní ret, i lícní kosti.

Vojenskými marši i mítinky veteránů v desítkách měst slavilo v sobotu 9. května Rusko Den vítězství, výročí porážky nacistického Německa v roce 1945. Hlavní přehlídka se odehrála na moskevském Rudém náměstí, kde se veřejnosti poprvé předvedl nový protivzdušný systém S-400 Triumf.

Údajně výrazně překonává americký systém Patriot schopností zasahovat cíle vzdálené až 400 kilometrů a ve výši od deseti metrů do 30 kilometrů. A to jak malá bezpilotní letadla, tak balistické rakety. "Svátek budou ctít naši vnuci a

pravnucci, tak jako dnes my. Nikdy nezapomeneme bitvy u Moskvy, Stalingradu, 900 dnů leningradské blokády..." prohlásil prezident Dmitrij Medveděv před veterány, kterým slíbil, že ani hospodářské potíže nezabrání vyřešit jejich problémy. Medveděv ve zjevné narážce na loňskou válku s Gruzii, kterou podle Moskvy rozpoutalo Tbilisi ve snaze znovu

ovládnout separatistickou Jižní Osetii, odsoudil "vojenské dobrodruhy". Zdůraznil

ale, že bezpečnosti je třeba dosáhnout kontrolou zbrojení i spoluprací států při výlučně pokojném řešení konfliktů. Před vedením země, veterány ověšenými bojovými řády a Moskvany v ulicích pochodovalo 8.720 vojáků, jelo 112 kusů těžké bojové techniky, včetně raket Iskander a Topol, a přeletělo 69 letounů a vrtulníků, dvakrát více než loni.

Spojené státy ohlásily ve středu 20. května desátou oběť prasečí chřipky. Nové případy úmrtí potvrdili v Utahu a Arizoně, v obou případech šlo o mladé lidi. Dalšího mrtvého má i Mexiko a celkový počet úmrtí v zemi se zvýšil na 75. V americkém Utahu se obětí choroby stal 21letý muž, který ve středu ráno zemřel v nemocnici v Salt Lake City.

Podle ředitele zdravotního orgánu státu Utah, Davida Sundwalla, však šlo o mladého muže se značnou nadváhou, který trpěl řadou chronických chorob včetně respiračních. Nyní se vyšetřuje, kde se muž virem H1N1 nakazil, protože vzhledem k jeho nadváze a problémům není pravděpodobné, že dálkově cestoval. V sousední Arizoně zemřel ve

středu na prasečí chřipku 13letý hoch z Tusconu. Hospitalizován byl 10. května. Virem H1N1 byla nakažena celá jeho rodina, ostatní členové se ale uzdravili. Podle amerického střediska pro kontrolu a prevenci nemocí je v USA přes 5.700 potvrzených i pravděpodobných případů nákazy prasečí chřipkou. V celém světě je to pak podle Světové zdravotnické organizace (WHO) přes 10.000 nakažených a 80 mrtvých.

Piloti českých stíhaček JAS-39 Gripen, kteří jsou od začátku května odpovědní v rámci Severoatlantické aliance za ochranu vzdušného prostoru Litvy, Lotyšska a Estonska, ve čtvrtek 21. května poprvé zasahovali proti narušiteli na jižní hranici Litvy s Ruskou federací. Piloti Roman Svoboda a Jiří Čermák vzlétli proti civilnímu letounu s německou registrací, který narušil bezletové příhraniční pásmo na jižní hranici Litvy s Ruskou federací. Vrtulový letoun spatřili devět minut poté, co odstartovali. Nepodařilo se

jim však s posádkou letadla navázat rádiové spojení na mezinárodní nouzové frekvenci. Středisko řízení jim proto nařídilo přiblížit se ke sledovanému letadlu a zjistit,

zda na jeho palubě nedošlo k mimořádné události. Když tuto možnost čeští piloti vyloučili, dál monitorovali let narušitele až do jeho přistání na letišti poblíž přímořského města Klajpeda. Narušení bezletové zóny civilním letounem bude vyšetřovat litevský Úřad pro civilní

letectví. Čeští piloti gripenů převzali na čtyři měsíce odpovědnost za klid na nebi tří pobaltských republik od dánských kolegů.

Dosavadní německý prezident Horst Köhler byl v sobotu 23. května podruhé zvolen hlavou státu. Kandidát konzervativců tak porazil svou vyzývatelku Gesine Schwanovou, kterou nominovala sociální demokracie. Horst Köhler se narodil 22. února 1943 v obci Skierbieszów v dnešním Polsku. Ekonomii vystudoval Köhler na univerzitě v Tübingenu. V roce 1981 vstoupil do Křesťanskodemokratická unie Německa (CDU), Začal pracovat v úřadu předsedy vlády spolkové země Šlesvicko-Holštýnsko. V letech 1982 až 1993 pracoval Köhler na spolkovém ministerstvu financí. Podílel na přípravě měnové unie obou německých států. Od července 1998 do března 2000 stál v čele Evropské banky pro obnovu a rozvoj. Hlavním ředitelem Mezinárodního měnového fondu byl Köhler od března

2000 do jara 2004, kdy na funkci rezignoval. V témže roce byl zvolen německým prezidentem. Šestašedesátiletý Köhler získal od 1.223 poslanců Bundestagu a zástupců spolkových zemí 613 hlasů a nedal tak Schwanové šanci, protože získal hned v prvním kole nadpoloviční většinu hlasů. Druhé už nebylo třeba. Schwanová dostala 503 hlasy. O volbě prezidenta rozhoduje Spolkové shromáždění. Jeho členy jsou poslanci Spolkového sněmu a delegáti německých zemí. Schází se jen jednou za pět let právě při volbě prezidenta.

"Na základě požadavku našich a vědců a techniků provedla 25. května Korejská lidově demokratická republika další podzemní jadernou zkoušku jako součást opatření na posílení své nukleární síly na sebeobranu. Test se uskutečnil na vyšší technologické úrovni, výbuch byl mohutnější a zkouška pomohla uspokojivě vyřešit vědecké a

technologické problémy v souvislosti s posilováním jaderných zbraní a postupným vývojem dalších nukleárních technologií," oficiálně uvedla Korejská lidově demokratická republika. Podle Jihokorejských zdrojů z Pchjongjangu, byl nynější výbuch silnější než

v roce 2006. Úspěšnost předchozího testu západní země zpochybňovaly s tím, že šlo o výbuch konvenční nálože. Stalinský režim v Severní Koreji v posledních dnech hrozil provedením testu v reakci na to, jak svět odsoudil dubnové vypuštění údajného vesmírného satelitu, o němž se Západ a okolní státy domnívají, že byl raketou dlouhého doletu.

Více než 200 obětí si podle zpráv ze středy 27. května vyžádal v Bangladéši a ve východoindickém státě Západní Bengálsko cyklón Aila, který se přes oblast přehnal v pondělí 24. května. Nejméně půl miliónu lidí přišlo o střechu nad hlavou. V Bangladéši počet obětí vzrostl na 127, dalších 68 obětí hlásí Západní Bengálsko. V této části Indie je nejhorší situace v oblasti parku Sundarbans, kde žijí i vzácní bengálští tygři. Poté, co se tam v pondělí přehnal cyklón, je oblast zaplavena slanou vodou. Našlo se v ní 27 obětí.

V Bangladéši je nejvíce postižena oblast Sathkira, kde jen v jedné z vesnic našli 31 těl obětí. Situaci komplikují sesuvy podmáčené půdy. Zničena byla také veškerá úroda a chybí pitná voda. Humanitární dodávky se nedaří dostat na místo, neboť jsou silnice vedoucí z Kalkaty pod vodu a blokují je popadané stromy.

Airbus A330 letecké společnosti Air France letící z Rio de Janeiro do Paříže s 216 cestujícími a 12 členy posádky zmizel v pondělí 1. června z radarů při letu nad Atlantikem. Na letišti Charlese de Gaulla nepřistál v plánovanou dobu. S nejvyšší pravděpodobností stroj havaroval, protože už nemá palivo na další let, uvedly několik hodin po plánovaném přistání francouzské úřady. Podle nich se lze obávat nejhoršího

Na palubě bylo mezi 216 cestujícími nejméně 60 Francouzů. Kontakt se strojem byl přerušen po necelých čtyřech hodinách letu a z radarů se ztratil okolo čtvrté hodiny ráno. V té době už stroj letěl nad Atlantikem poblíž brazilského pobřeží a následně zmizel i

z obrazovek brazilských vojenských radarů. Nad centrální částí Atlantiku ale nejsou stroje sledovány na radarech, proto obavy nebyly hned tak vysoké. Zatím není jisté, kde stroj havaroval. Původně se spekulovalo, že mohl havarovat u brazilského pobřeží. Z radarů zmizel u ostrova Fernando de Noronha vzdáleném

asi 350 kilometrů od pobřeží Brazílie. Tam také zahájilo brazilské letectvo a námořnictvo záchrannou akci ..... Letadlo skutečně havarovalo nad Atlantikem. Pravděpodobně se za letu rozpadlo na kusy a nikdo z cestujících nepřežil .....

Pro Peking to byl děsivý zážitek. V noci na 4. června 1989 po pokračujících prodemokratických protestech na náměstí Tchien-an-men vtrhla do ulic armáda ... a spustila palbu. Kolik bylo přesně mrtvých, Peking oficiálně nepřiznává. Stovky, nejspíš i více. Už poněkolidáté od nezávislosti v roce 1949 čelila lidová Čína v roce 1989 vážné krizi. Tentokrát dekádu poté, co se Teng Siaopching po tzv. kulturní revoluci (1966–76) a po Maově smrti dostal k moci a začal směřovat zemi k reformám.

Teng hned v roce 1979, kdy Washington po diplomatickém uznání Tchaj-wanu uznal i Čínu, navštívil USA, kde si neváhal nasadit i kovbojský klobouk. Vzápětí vyhlásil politiku

„otevírání se světu“. Pozval do země zahraniční kapitál a dal zelenou zřizování zvláštních hospodářských zón. Stát však nezvládal průvodní jevy reformem. Nejen silící korupci a inflaci ve výši 28 %, ale také volání po větších svobodách. Média zvedala hlavu a hrozilo, že strana ztratí půdu pod nohama. V čele protestů, jako už mnohokrát předtím, stanuli převážně mladí lidé. V květnu 1989 rozbili na Tchien-an-men stanový tábor. Před

Maovým obrazem na bráně bývalého císařského paláce mnohokrát předtím, stanuli převážně mladí lidé. V květnu 1989 rozbili na Tchien-an-men stanový tábor. Před Maovým portrétem na bráně bývalého císařského paláce vztyčili kopii Sochy svobody a zahájili protestní hladovku. To v době, kdy se Peking připravoval na přijetí sovětského lídra, autora perestrojky Michaila Gorbačova. Hostitelé neriskovali a vítali je raději na letišti, nikoli tradičně na Tchien-an-men. Názorově rozštěpené vedení bylo podle informací, které nedávno pronikly do zahraničí, předvoláno k Tengovi. Ten si přítomné,

včetně výzev k dialogu, vyslechl, ale poté, aniž by dal hlasovat, zavelel k vyhlášení výjimečného stavu. Nejsou známy přesné zprávy o tom, co se na náměstí Nebeského klidu 4. června 1989 odehrálo. Podle nezávislých zdrojů čínská armáda celé náměstí obklíčila, snad vyzvala

demonstrující k odchodu, část protestujících odešla a zbytek byl následně pobit. Podle oficiálních informací přišlo o život jen dvanáct lidí. Avšak nezávislé odhady říkají, že počet lidí rozdrčených pod pásy tanků či zastřelených kulkami vojáků, tedy spoluobčanů byl několik stovek až tisíců (nejčastěji se udává 1.300 až 3.000 mrtvých). Následující den 5. května bylo se v televizi i v novinách objevil seznam hledaných nepřátel režimu z řad studentů, učitelů, intelektuálů i vědců. Lidé byli zastrašováni, aby neukrývali hledané demonstranty a po celé Číně nastala vlna zatýkání a poprav. V pracovních táborech bylo uvězněno asi 15.000 lidí, z nichž někteří jsou vězněni dodnes, 20 let poté.

V Normandii na severozápadě Francie začaly v sobotu 6. června oslavy 65. výročí vylodění západních spojenců, které zpečetilo porážku nacistického Německa. Účastní se jich zástupci zemí, které se na operaci podílely, tedy prezidenti USA Barack Obama a Francie Nicolas Sarkozy, britský princ Charles a premiéři Británie Gordon Brown a Kanady Stephen Harper. Francouzský prezident Nicolas Sarkozy v projevu vzdal čest vojákům všech zemí, kteří položili své životy za osvobození Francie v roce 1944. Zároveň prohlásil, že jejich ideály by měly zůstat tváří v tvář hrozbám 21. století stále živými. "Před devíti tisíci americkými hroby na tomto hřbitově chci vzdát jménem Francie

čest těm z vašich dětí, které prolily svou krev na normandském území a které tu jsou pochovány. Nikdy na ně nezapomeneme," zdůraznil francouzský prezident. Barack Obama, doprovázen manželkou, se v poledne nejprve setkal se svým francouzským protějškem ve městě Caen, kde Sarkozy spolu se manželkou uspořádal pro své americké

hosty slavnostní oběd. Poté se přesunuli na americký vojenský hřbitov v Colleville-sur-Mer, kde se hostitelské role obrátily. Areál totiž darovala v 50. letech minulého století Francie Spojeným státům jako výraz vděku za osvobození od nacismu. Na pietním místě navštívili politici v

doprovodu svých manželek nejprve muzeum, kde je vystaveno vybavení vojáků při vylodovací operaci a kde jsou na obrazovkách přehrávány filmové dokumenty o akci. K účasti v pietním aktu byl pozván i český velvyslanec Pavel Fischer, jako představitel země, která se na invazi do Francie podílela. Na západní frontě bojovali zejména českoslovenští letci po boku britských, amerických a např. i polských kolegů o ovládnutí nebe.

Po skončení letošních voleb do Evropského parlamentu, tak jak byly oznámeny v pondělí 8. června, zůstanou nejsilnější frakcí konzervativci s 267 křesly z celkových 736 poslaneckých míst. Výraznou porážku utrpěli socialisté, kteří budou mít jen 154 křesel. Liberálové získali v parlamentu 81 a zelení 54 křesel. Posílili však extrémisté. Do europarlamentu se dostanou například za Nizozemsko, Maďarsko nebo Finsko. Volební účast byla 43,23 %, což je o 2,2 % méně než před pěti lety. Nejméně lidí, stejně jako v minulých volbách do Evropského parlamentu, přišlo na Slovensku. Nejvyšší volební účast je v Belgii a Lucembursku.

Jak bylo v sobotu 13. června oznámeno z Íránu, hned v prvním kole prezidentských voleb byl do čela státu opět zvolen Mahmúd Ahmádinežád, s 62,6 % hlasů. Šance, které měl jeho hlavní oponent Mír Hosejn Músávi, tak zůstaly neproměněny. Do poslední chvíle se totiž očekávalo, že kvůli masové účasti voličů zvítězí reformista a liberál Músávi. K urnám se dostavilo rekordních 85 % všech voličů, což je největší účast od roku 1997. K vítězství Ahmádinežádovi už popřál i duchovní vůdce země ajatolláh Alí Chameneí a jeho opětovné zvolení označil za svátek. Svě vítězství proklamovali oba z hlavních kandidátů na hlavu státu už několikrát během dne. Pokud by vyhrál Músávi,

západ mohl očekávat od Teheránu vstřícnější přístup v zahraničněpolitických otázkách, než tomu bylo během uplynulého funkčního období. Poté, co oficiální iránská agentura IRNA ohlásila Ahmádínežádovo vítězství, Músávi vyjádřil svou nespokojenost s průběhem voleb a úředníky obvinil z manipulace. Řekl také, že hlasovacích listků bylo

málo a že miliónům lidí tak bylo zabráněno volit. Podle zahraničních pozorovatelů je vítězství Ahmádínežáda překvapivé a mezi Íránci vyvolalo vlnu skepticismu. Íránský prezident totiž získal podporu i v krajích, které dávaly přednost výhradně Músávimu. Diplomaté

z Mezinárodní agentury pro atomovou energii, řekli, že nečekali žádnou změnu v iránském postoji k jeho jadernému programu, ať by byl volby vyhrál kdokoli. Rozhodující slovo v něm totiž nemá prezident, ale nejvyšší duchovní vůdce ajatolláh Chameneí. Západní svět Írán podezřívá, že cílem jeho jaderného programu je získání jaderné zbraně, což Írán opakovaně popírá.

Zásah iránské policie proti demonstrantům v Teheránu, kteří protestovali proti výsledkům nedávných prezidentských voleb, si v sobotu 20. června vyžádal deset mrtvých a kolem stovky zraněných. *Protesty se rozšířily do celého města. V některých čtvrtích vyrostly barikády, které demonstranti podpalovali. Stoupenci poraženého reformního kandidáta Míra Hosejna Músávího údajně zapálili také budovu v jižní části Teheránu užívanou podporovateli znovu zvoleného prezidenta Mahmúda Ahmadínežáda. Írán se od minulého pátku zmítá v nepokojích, jejichž příčinou je nesouhlas opozice s výsledky voleb. Opozice žádá jejich zopakování. Íránský duchovní vůdce ajatolláh Alí Chameneí, nejvyšší autorita v zemi, v pátek vyzval vůdce demonstrací, aby pouliční protesty ukončili.*

Íránská Rada dohlížitelů oznámila v pátek 26. června, že sporné prezidentské volby byly regulérní. Neobjevila žádné nesrovnalosti. *"V prezidentských volbách nebyly žádné podvody a byly to jedny z nejčistších voleb, které jsme měli," řekl mluvčí komise odhlížející na regulérnost voleb po deseti dnech zkoumání a přepočítávání hlasů. Potvrzeny tak byly původní výsledky, podle nichž konzervativní kandidát Mahmúd Ahmadínežád získal dvě třetiny hlasů a porazil tak reformní kandidáty. Oznámení, že stávající prezident si udržel svůj post, vyhnalo do ulic příznivce opozice. Jejich protesty trvaly více než týden. Při jejich potlačování bylo zabito nejméně 17 osob.*

Úterý 23. června. Silné a neustávající deště netrápí jen Českou republiku, ale také její sousedy. Povodně postihly Rakousko, Bavorsko i Polsko. U našich jižních sousedů je v pohotovosti armáda, v případě potřeby může být nasazeno až deset tisíc vojáků, řekl spolkový kancléř Werner Faymann. V Rakousku pršelo nepřetržitě od pondělního rána. Na Dunaji už byly na některých místech rozmístěny betonové stěny. Škody způsobila voda ve vídeňském depozitáři galerie Albertina. Nejznámější díla, mezi něž patří práce Rembrandtovy, Klimtovy či Dürerovy, se už převezla do bezpečí. V Dolních Rakousích už zasahuje 900 hasičů. Povodeň tam zasáhla 13 z 21 okresů. Zápavy postihly také Horní Rakousy. V Korutanech byly kvůli sesuvu půdy a rozlité vodě uzavřeny některé silnice. Voda v řekách stoupá. Na severu země je v pohotovosti armáda. Okamžitě zasáhnout by mohlo podle tamního velitelství 500 mužů, další 2.000 mohou být povolány v krátkém čase. Rakouský kancléř Werner Faymann uvedl, že by v Rakousku mohlo v případě potřeby pomáhat až 10.000 vojáků. Na některých místech Bavorska spadlo podle meteorologů od pondělního rána 74,5 litru vody na metr čtvereční. Na vrcholku nejvyšší německé hory Zugspitze přibylo 60 centimetrů nového sněhu. Celkem je tam nyní 275 centimetrů silná sněhová pokrývka. Nebezpečí povodní hrozí také v Polsku v Dolním Slezsku a na jihovýchodě země v okolí města Rzeszów. Na dvou místech už byla vyhlášena hrozba povodní. V některých ulicích dolnoslezské Świdnice sahá voda po kolena, značné problémy jsou i ve Walbrzychu a v Jelení hoře.

Michael Jackson, popová hvězda osmdesátých a devadesátých let a zřejmě jeden z nejznámějších hudebníků druhé poloviny 20. století, zemřel ve čtvrtek 25. června ve svém domě v Holmby Hills v Los Angeles na zástavu srdce. Na místo byli okamžitě přivoláni zdravotníci a zpěvák byl převezen na kliniku UCLA

v Los Angeles. Podle informací médií však ještě před příjezdem lékařů Jackson zemřel. Zdravotníci u padesátiletého Jacksona nebyli schopni nahmatat puls a veškeré oživovací pokusy, které trvaly přes hodinu, byly neúspěšné. K Jacksonovým zdravotním problémům mohl přispět také dlouhodobý stres, který byl vyvolán jeho přípravami na velký comeback i finančními nesnázemi. Svou úzkost pak léčil kombinací různých léků, možná i drog. Představitelé losangeleské policie oznámili, že zahájili vyšetřování Jacksonovy smrti. Hned na počátku však uvedli, že nic nenasvědčuje tomu, že by na zpěvákově úmrtí měl někdo podíl. Přesto detektivové z oddělení loupeží a vražd mají v plánu vyslechnout členy jeho rodiny a přátele. Úmrtí popové hvězdy jako první komentoval hudební producent Quincy Jones, který stál u vzniku mimořádně úspěšného

alba Thriller: "Že Michael odešel tak brzy, v tak nízkém věku, pro to se mi nedostává slov. Byl to dokonalý umělec a jeho přínos a odkaz bude pociťovat celý svět navěky. Dnes jsem ztratil svého mladšího bratra a spolu s ním i část své duše." Michael Jackson, jehož kariéra v poslední době pohasínala a první stránky světového bulváru plnil jen kvůli svým skandálům, hodlal 13. července odstartovat světové turné, které mělo trvat až do března příštího roku.

Podle počtu svých let se chystal vystoupit celkem 50krát. Řada vyprodaných vystoupení měla také do jisté míry vyrovnat jeho gigantické dluhy. Michael Jackson se stal známým již v působení rodinné hudební skupiny Jackson five v šedesátých a sedmdesátých letech minulého století. Jeho album Thriller, vydané v roce 1982, překonalo veškeré rekordy v prodejnosti. Koupilo si je více než 100 miliónů lidí. Úspěšné byly i jeho další desky Bad (1987), Dangerous (1991) nebo HIStory (1995). Michael Jackson, kromě toho, že zahájil novou éru hudebních videoklipů, se proslavil také svou „měsíční chůzí“, která nechyběla na žádné jeho show. Od osmdesátých let však začal svět udivovat také jinou stránkou své osobnosti, než byla ta umělecká. Média se předháněla ve zveřejňování nových údajů o počtu jeho plastických operací, které jej měly údajně přiblížit vizáži jeho oblíbené zpěvačky, Diany Rossovové. Na přetřes veřejnosti se dostala také jeho náklonnost malým chlapcům, které s oblibou zval na návštěvu svého luxusního gigantického ranče Neverland. Následovaly žaloby rodičů, a i když byl zpěvák pokaždé soudem osvobozen, jeho sláva pomalu upadala, podobně jako jeho mohutné konto.

Vůdce ujgurského exilu Dolkun Isa ve středu 8. července uvedl, že protesty v autonomním regionu Sin-ťiang si vyžádaly až 800 mrtvých. Vyplývá to podle něj z výpovědí svědků, s nimiž hovořil po telefonu. Generální tajemník Světového kongresu Ujgurů řekl, že počet obětí se těžko upřesňuje. Prý jich je 600 až 800. Spoustu Ujgurů podle něj zabili etničtí Číňané. Na lékařské fakultě univerzity v Urumči čtyřem studentům uřezali hlavy. Na 150 lidí podle Isy zabili jen v továrně na výrobu traktorů. Podle čínských

úřadů si protesty v neděli 5. a pondělí 6. července vyžádaly 156 obětí a 1.080 zraněných. Pouliční válku Ujgurů s policisty spustilo lynčování dvou Ujgurů na jihu Číny na základě fámy na internetu. Ujgurové v hlavním městě oblasti Urumči požadovali vyšetření smrti zabitě dvojice.

Protest se však zvrhl v násilí. Situaci v Sin-ťiang zkomplikovaly násilnosti ze strany etnika Chanů, které tvoří drtivou většinu obyvatelstva Číny. Čínský prezident Chu Ťin-tchao v důsledku přetrvávající krize v ujgurském regionu ve středu odvolal svou účast na konferenci zemí G8 v italské Aquile. Provinční představitelé mezitím slíbili popravit každého, kdo v uplynulých hodinách v ulicích vraždil. Současné protesty jsou nejsilnějšími od studentských prodemokratických nepokojů na náměstí Nebeského klidu v Pekingu v roce 1989. Ty tehdy potlačila armáda, přičemž zemřelo několik stovek lidí. Přesné číslo Čína nikdy nezveřejnila a téma 20 let starých událostí je v zemi tabu.

Více než 400 000 lidí opustilo své domovy po zemětřesení, které ve čtvrtek 9. července zasáhlo jihozápadní Čínu. Jeden člověk při něm přišel o život, tisíce domů byly zničeny. Při zemětřesení o síle šesti stupňů RichtEROVY škály, které zasáhlo provincii Jün-nan, utrpělo 325 lidí zranění, z toho 24 zranění vážná, uvedla agentura Nová Čína. Místní televize vysílala záběry vystěhovaných lidí, kteří spali pod širým nebem nebo v provizorních stanech mezi hromadami sutí. Podle AP opouštějí lidé po zemětřesení často i nepoškozené domy, protože se obávají následných otřesů.

Těch přišlo po čtvrtečním zemětřesení ještě osm, poslední z nich o síle 5,2 stupně RichtEROVY stupnice. Jeden z pracovníků velícího centra záchranných prací sdělil, že výše škod je stále posuzována, ale že nepředpokládá nárůst počtu obětí. Je však prý možné, že

budou objeveny další zřícené budovy v odlehlejších horských regionech. Agentura Nová Čína uvedla, že bylo zničeno 18.000 domů a dalších 75.000 otřesy poškodily. Na pomoc zatím Peking vyčlenil asi 5,56 miliónu dolarů (104 miliónů korun). Provincie Jün-nan leží v oblasti, kde je výskyt zemětřesení častý. V roce 1988 si zemětřesení o síle 7,1 stupně Richterovy škály v této provincii u hranic s Barmou vyžádalo více než 930 obětí. Jün-nan hraničí také s provincií S'čchuan, kde v loňském roce po zemětřesení o síle 7,9 stupně zůstalo téměř 90 000 mrtvých nebo pohřešovaných lidí.

Podle očekávání se novým předsedou Evropského parlamentu stal Polák Jerzy Buzek. V tajné volbě ho v úterý 14. července zvolili europoslanci na plenárním zasedání ve Štrasburku. Jde vůbec o prvního zástupce nové členské země Evropské unie na takto vysokém postu. Bývalý polský premiér získal 555 hlasů, přičemž ke zvolení jich potřeboval nejméně 323. Buzek střídá na předsednickém postu Němce Hanse-Gerta Pötteringa, který je rovněž členem nejsilnější lidovecké frakce. Je velmi pravděpodobné, že polský politik,

který ve volbách do EP získal v Polsku rekordní počet hlasů, bude ve funkci v první polovině pětiletého mandátu Evropského parlamentu. Poté by ho měl na stejnou dobu vystřídat socialistický zástupce, kterým bude nejspíš německý šéf socialistických europoslanců Martin

Schulz. Obsazení postu předsedy je totiž tradičně dáno dohodou dvou nejsilnějších parlamentních frakcí, tedy lidovecké a socialistické. Žádná ze stran totiž nemá v EP většinu a bez podobné shody by bylo zvolení předsedy poměrně složité. Buzek v minulosti stál v čele polské vlády, byl europoslancem a za bývalého režimu také protikomunistickým aktivistou. "Jsem Polák. Nikdy nezapomenu na to, odkud pocházím. Avšak v Evropském parlamentu reprezentujeme Evropany," řekl nedávno v polské televizi.

Tradiční vojenskou přehlídkou na pařížském bulváru Champs-Élysées oslavila Francie v úterý 14. července svůj státní svátek, 220. výročí pádu Bastily. Ceremonie měla letos zvláštní ráz, když v čele průvodu vyrazila čestná jednotka se 400 příslušníky indické armády. Mezi hosty francouzského prezidenta Nicolase Sarkozyho na tribuně na náměstí Concorde stál také indický premiér Manmóhan Singh. Pařížská média dávají tuto indickou přítomnost na oslavách do souvislosti se snahou Francie prodat Indii svá bojová letadla typu Rafale. Jejich výrobce, koncern Dassault Aviation, byl v dubnu ze soutěže o

zakázku za dvanáct miliard dolarů (223,2 mld. Kč) dokonce na přechodnou dobu vyloučen. Mezi zvláštními hosty byl také Sarkozyho německý protějšek Horst Köhler, který svou přítomností chtěl vyzvednout 20. výročí vzniku společné francouzsko-německé

brigády čítající pět tisíc vojáků. Také část této jednotky pochodovala po Champs-Élysées. Odpoledne oslavy pokračovaly obvyklou zahradní slavností v prezidentském sídle, Elysejském paláci, kam Sarkozy pozval na pět tisíc hostů. Je to o dva tisíce méně než loni, čímž prezident potvrdil své odhodlání šetřit státní rozpočet. Francouzský státní svátek

14. červenec je dnem, kdy v roce 1789 na 900 demonstrantů vtrhlo do státní věznice Bastily a zmocnili se tohoto nenáviděného symbolu královského despotismu. Dobytím Bastily začala Francouzská revoluce, která vedla k pádu monarchie.

Na severozápadě Íránu spadlo ve středu 15. července dopoledne dopravní letadlo. Všichni pasažéři v Tupolevu TU-154M, bylo jich tam 168, jsou mrtví. Stroj letěl z Teheránu do arménského Jerevanu. Většinu obětí tvořili Arméni, kteří se vraceli do

vlasti. Stroj se zřítil v u města Kazvin na severu země. Podle zdrojů BBC se letadlo rozpadlo na kusy. Stroj patřil společnosti Caspian Airlines. Zřítil se 16 minut po startu u vesnice Džannátabad u Kazvinu asi 150 kilometrů severně od Teheránu. Stroj se podle svědectví

jednoho z hasičů roztříštil při dopadu a začal hořet. "Část stroje se zabořila do země. Trosky byly rozptýleny na ploše dvou set metrů V Íránu létají především stroje ruské výroby, jsou staré, neudržované a většinou ve špatném technickém stavu. Společnost Caspian Airlines je společným podnikem Ruska a Íránu. Vznikla v roce 1993. Havarovaný stroj byl vyroben v roce 1987, píše BBC

V sobotu 18. července zemřel ve Velké Británii ve věku 113 let nejstarší veterán z první světové války a zároveň nejstarší muž světa. Henry Allingham se narodil v roce 1896 a během války sloužil v britském námořnictvu. Zpráva o jeho sobotním úmrtí pochází z pečovatelského domova St. Dunstan v Ovingdeanu, kde v posledních letech žil. „Do

posledních chvil byl velmi aktivní, nedávno oslavil 113. narozeniny na lodi HMS President spolu s rodinou. Měl veselého ducha a zároveň představoval posledního z generace, která toho pro nás tolik vykonala. Mezi obyvateli i zaměstnanci domova měl mnoho

přátel. Měl ryzí charakter a budeme ho postrádat,“ řekl ředitel pečovatelského domova. Henry Allingham sloužil během první světové války u britského námořnictva a v armádě sloužil i při druhém světovém konfliktu, kdy pomáhal vyvíjet obranné systémy. Kromě toho, že byl nejstarším válečným veteránem, minulý měsíc se stal nejstarším mužem na světě vůbec poté, když věku 113 let zemřel Japonec Tomodži Tanabe.

Ve čtvrtek 23. července oficiálně předal ve Stockholmu islandský ministr zahraničí Össur Skarphedinsson švédskému kolegovi Carlu Bildtovi přihlášku Islandu do Evropské unie. Informoval o tom mluvčí švédského ministerstva zahraničí. Islandský parlament se před týdnem těsnou většinou vyslovil pro to, aby se země ucházela do vstup do EU. Po ukončení přístupových jednání s Bruselem ale budou muset definitivně členství Islandu v EU schválit tamní voliči v referendu. Islandská sociálnědemokratická premiérka

Jóhanna Sigurdardóttir považuje členství své země v evropském bloku za jedinou možnost, jak dlouhodobě stabilizovat islandské hospodářství, které tvrdě postihla světová finanční krize. Islandská koruna se propadla, nezaměstnanost a inflace prudce vzrostly. Reykjavík musel

požádat Mezinárodní měnový fond o pomoc až ve výši deset miliard dolarů. Největší překážkou přístupových rozhovorů bude islandský rybolovný průmysl, unie stanoví kvóty na množství ulovených ryb a má přísná pravidla pro rybářské praktiky.

Minulý rok byl posledním, kdy se Slunce nacházelo ve svém zhruba desetiletém cyklu, v takzvané studené fázi. Meteorologové tím vysvětlují to, proč nebyly změny klimatu v teplotách tolik patrné. Rokem 2009 by měla pomalu začít "horká" fáze a v ní se podle vědců teprve uvidí, jak na tom Země opravdu je. Podrobná studie byla vydána v magazínu *Geophysical Research Letters*. Za celou práci stojí *Goddard Institute for Space Studies*, který zaštiťuje NASA. Slunce procházelo v posledních deseti letech svým klesajícím cyklem, což znamená, že na Zemi dopadalo méně slunečního svitu. Na chladnějším podnebí se pak podílel v oblasti Pacifiku i jev El Niño. Fakt, že v uplynulých

deseti letech nebyly globálně překonány rekordní teploty, využívají jako hlavní argument popírači globální změny klimatu. Vědci ale tvrdí, že se ukáže, že globální oteplování je natolik výrazné, že ani přírodní úkazy, jako právě sluneční fáze, jej nedokážou zmírnit. "Vliv člověka na oteplování planety je již natolik obrovský, že v budoucnu nebude mít zřejmě žádný přírodní úkaz možnost ho dlouhodobě upravit či změnit, jak tomu bylo doposud," dodal Gareth Jones, který zkoumá změny klimatu. Očekávané teploty v blízkých letech budou vyšší kvůli většímu množství skleníkových plynů, které zjednodušeně řečeno vězní teplo v naší atmosféře. V kombinaci se vzestupným solárním cyklem a novou teplou fází El Niña, do které se v tomto období dostává, lze čekat rapidní oteplení. Navíc po těchto deseti letech, kdy by Slunce mělo být opět ve své "chladné" fázi, bude každý další rok s průměrnými teplotami nižšími než v roce 1998, považován za neobvyklý.

Od začátku ledna bylo v Mexiku v souvislosti s obchodem s drogami zavražděno kolem 4.300 lidí. To je rekordní nárůst oproti minulému roku, kdy bylo ve stejném období zabito 2650 osob. V červenci si prý navíc válka mezi drogovými kartely bojujícími v oblasti Mexického zálivu o nadvládu nad obchodem s narkotiky vyžádala 854 mrtvých, což je zatím nejvyšší počet obětí od konce roku 2006. Tehdy se moci chopila současná vláda prezidenta Felipe Calderóna, který do boje proti drogovým kartelům nasadil i

armádu. Calderón od svého nástupu do funkce rozmístil kvůli boji s drogovými gangy po celé zemi 36.000 policistů a příslušníků armádních jednotek. Řádění narkomafie se mu ale zatím nepodařilo výrazně oslabit a během Calderónovy vlády přišlo v Mexiku v souvislosti s drogovým násilím o život téměř 13.000 lidí. Jen od začátku loňského roku bylo v Mexiku zavražděno 17 novinářů, což ze země navíc dělá jednu z nejnebezpečnějších zemí pro toto povolání na světě.

Nový generální tajemník Severoatlantické aliance Anders Fogh Rasmussen představil v pondělí 3. srpna hlavní cíle NATO. Na prvním místě stojí zabezpečení Afghánistánu, na druhém pak zlepšení vztahu s Ruskem. Za důležitou označil i oblast východní části Balkánu a Středomoří, boj s piráty a také se začne s restrukturalizací organizace, která by se podle něj měla dále rozšiřovat. „Musíme mít úspěch v Afghánistánu. Všem je jasné, jaký význam má pro globální bezpečnost, aby se země opět

nestala základnou mezinárodního terorismu“. Nejblížeším cílem je podle něj uspořádat důvěryhodné prezidentské volby. Dlouhodobým cílem je pak zajistit bezpečnost, kterou by měly zabezpečovat afghánské ozbrojené složky. Ani poté

se však nemíni NATO stáhnout. Budeme tam tak dlouho, jak bude třeba a budeme Afghánce podporovat, aby se postavili na vlastní nohy. “Druhou prioritou jsou podle nového generálního tajemníka NATO vztahy s Ruskem. „Jsem přesvědčen, že bychom měli rozvinout skutečné strategické partnerství s Ruskem, rozšiřovat spolupráci v oblastech, kde máme společné bezpečnostní zájmy, jako je boj proti terorismu, Afghánistán, boj proti pirátství a pašování zbraní,“ řekl Rasmussen, který ale zůstal realistou. Rasmussen také uvedl, že podporuje další rozšiřování NATO. O sporném plánu vybudování amerického protiraketového deštníku v ČR a Polsku, který Moskvě vadí, se nezminil.

Severní Korea v úterý 4. srpna propustila dvě americké novinářky, které byly odsouzeny za údajný ilegální vstup do země na 12 let nucených prací v pracovním táboře. O jejich propuštění přijel do KLDK jednat bývalý americký prezident Bill Clinton. "Kim Čong-il vydal příkaz ..... udělující zvláštní milost pro dvě americké novinářky, které byly odsouzeny k těžkým pracím," informovala severokorejská agentura KCNA. Bill Clinton se sešel se severokorejským vůdcem Kim Čong-ilem. "Clinton vyslovil Kim Čong-

ilovi upřímnou omluvu za nepřátelský akt spáchaný proti KLLDR dvěma americkými novinářkami, které ilegálně narušily hranice země," uvádí KCNA a dodává: "Clinton zdvořile tlumočil vážný zájem americké vlády, aby jim Kim Čong-il shovívavě udělil milost

a poslal je zpět domů z humanitárních důvodů." "Propuštění amerických novinářek je manifestací humanitární a mírumilovné politiky KLLDR," hlásá dále oficiální severokorejská agentura. "Clintonova návštěva přispěje k prohloubení porozumění mezi KLLDR a USA a k budování oboustranné důvěry," konstatuje KCNA. Novinářky pracující pro televizi bývalého amerického viceprezidenta Ala Gorea Current TV byly v březnu zadrženy na hranicích Severní Koreje a Číny. Americká novinářka korejského původu Euna Leeová a její kolegyně Laura Lingová, Američanka čínského původu, v době

svého zadržení připravovaly zprávu o severokorejských uprchlících. Severní Korea jejich natáčení označila za politicky motivovanou pomlouvačnou kampaň. Někteří analytici tvrdí, že komunistický režim chce zadržované novinářky využít jako nátlakový prostředek na Spojené státy a vymoci si na nich ústupky.

Počet obyvatel EU už letos přesáhl půlmiliardovou hranici. Nejvíce k tomu přispěla migrace, jež nyní zajišťuje tři čtvrtiny přírůstku obyvatel v EU. Vyplývá to ze zprávy Eurostatu, statistického úřadu EU. K 1. lednu 2009 žilo v Unii 499,8 miliónu obyvatel, o 2,1 miliónu lidí (o 0,4 procenta) víc než počátkem roku 2008. Počet obyvatel EU roste od roku 2004, částečně díky zvýšené porodnosti, hlavně však kvůli příchodu 1,5 až 2 miliónů cizinců ročně. V rámci EU se nejvíce dětí rodí v Irsku, Francii a Británii, nejméně v SRN, Rakousku a Itálii. Procentuálně nejvíce přistěhovalců přichází do Lucemburska, Slovinska a Španělska. Zatímco ve většině zemí Unie lidí přibývá, Litva, Lotyšsko a Polsko se pomalu vylidňují.

Bývalého ukrajinského prezidentského kandidáta Viktora Juščenka otrávil v roce 2004 tak čistým dioxinem, že určitě šlo o laboratorně vyrobenou látku. Vyplývá to ze studie, kterou na svém webu ve středu zveřejnil britský lékařský časopis Lancet. Vědci však stále nedokáží říci, odkud chemikálie pochází a kdo stál za otrávením Juščenka,

současného ukrajinského prezidenta. Juščenko vážně onemocněl poté, co v září 2004 večeřel v jedné restauraci v Kyjevě. Hladina dioxinu, kterou lékaři našli v jeho krvi, byla padesátisíckrát vyšší, než kolik činí normál. Dioxiny vznikají při výrobních

procesech s použitím chlóru - při výrobě herbicidů či papíru a při bělení buničiny. Většina lidí má v krvi určitou přirozenou hladinu dioxinů. Dioxin TCDD v Juščenkově krvi byl nejnebezpečnějším typem. Otrava dočasně znetvořila Juščenkovi tvář a

vyvolala silné potíže s trávením. Podle lékařské zprávy v Lancetu trvalo přes 15 měsíců, než se pacientovo tělo zbavilo poloviny dioxinů. Bylo to však mnohem rychleji, než odhadovali odborníci.

Obyvatelé Kuby prožívají v těchto měsících situaci, která byla obvyklá v zemích Sovětského bloku před dvaceti lety. Není toaletní papír. Země ho většinu dováží a dodávku očekává až na konci roku. "Naše firma udělala vše pro to, aby zajistila dodávku na konci roku," uvedl pro státní rádio úředník z firmy Cimex. Země sice má i vlastní produkci papíru, ta ale pokrývá jen malou část poptávky, na Kubě nejsou pro výrobu potřebné suroviny. Země velmi vážně

doplácí na ekonomickou krizi a na dluhy, které má po obnově infrastruktury a výstavbách po loňských hurikánech. Opravy si vyžádaly investici deset miliard dolarů. Kuba vyváží stále méně

surovin, kvůli krizi o ně klesl zájem, naopak je stále více závislá na dovozu. Stát už nařídil snížit ceny u 24 druhů nejžádanějšího zboží, především potravin. Země v současnosti dováží 60 procent jídla. Vůdce Raúl Catsro vyzval Kubánce, aby utráceli z rozmyslem. V zemi panuje komunistický režim, v čele státu je Raúl Castro, bratr Fidela Castra, který se loni v únoru vůdcovství vzdal po 49 letech v čele státu.

Nedostatek toaletního papíru si v Česku mohou pamatovat lidé starší přibližně třiceti let. Podobný problém zemi trápil v 80. letech minulého století. Výrobní linky nestačily poptávce, své sehrála i panika ve společnosti. Lidé si dělali velké zásoby a papír

z obchodů mizel před očima, lidé měli doma zásoby i stovek ruliček. Někdy se s nadsázkou říká, že za pád režimu mohl nedostatek toaletního papíru. Problém se tehdy dokonce řešil i ve vedení komunistické strany. Podobné problémy mělo v roce 2005 i Finsko. Tehdy za tím nestála „špatná“ poptávka obyvatel, která neodpovídala plánované výrobě, ale stávka ve firmě na výrobu papíru. Lidé se lekli, že papíru nebude dostatek a vzali obchody útokem. Koupit po několika dnech toaletní papír bylo nemožné.

V den 64 výročí shození atomové bomby na Nagasaki vyslal v neděli starosta města při pietním aktu žádost politikům celého světa, aby se zasadili o globální zákaz jaderných zbraní. Při americkém útoku na japonské město zahynulo 9. srpna 1945 na 74 tisíc lidí, celé město takřka lehlo popelem. Určitého pokroku na cestě k odstranění jaderných zbraní bylo dosaženo, ale je třeba udělat ještě mnohem více, prohlásil starosta města. Symbolicky promluvil v 11:02 místního času, tedy v okamžik, kdy bomba Nagasaki zasáhla. Starosta připomněl výzvu Baracka Obamy k likvidaci jaderných zbraní, kterou americký prezident učinil při své lednové návštěvě Prahy, ale připomněl také květnový severokorejský jaderný test. "Před námi jako před lidskými bytostmi jsou nyní dvě cesty.

Zatímco jedna nás může zavést do světa bez jaderných zbraní, ta druhá vede k vyhlazení, k tomu, abychom znovu prožili zničení Nagasaki a Hirošimy". Nagasaki bylo zasaženo tři dny po americkém útoku na Hirošimu, která se stala historicky prvním místem bojového nasazení atomové bomby a kde přímo v okamžiku útoku či do několika měsíců zahynulo na 140 tisíc lidí. Symbolický okamžik ticha v neděli v Nagasaki přerušovaly údery mohutného zvonu v městském Parku míru, ve kterém byly rozvěšeny stovky papírových modelů jeřábů, ptáků symbolizujících pro Japonce dlouhý život. Atomové útoky Američanů na obě japonská města uspišily japonskou kapitulaci 15. srpna 1945 a tím také faktické ukončení druhé světové války. Nesmí se také zapomínat na fakt, že Japonsko bylo před shozy atomových bomb ze strany USA varováno, což tehdy v zemi vycházejícího slunce vyvolalo spíše ironickou reakci. Je také nepochybné, že svržení atomových bomb na Hirošimu a Nagasaki znamenalo ušetření dalších milionů životů japonských a amerických vojáků, které by musely být jinak obětovány v dalších vražedných mnohaměsíčních bojích a v

nesčetných invazních akcích. Protože dobývání japonských ostrovů, to by skutečně musela být invaze z jednoho na druhý ostrov. Odhady amerických vojenských štábů v roce 1945 předpokládaly, že při konvenčním vedení války proti Japonsku, by do jejího konce zahynulo ještě cca dva miliony amerických vojáků.

Ostatky více než dvou tisíc německých civilistů, kteří zemřeli v roce 1945 a byli pohřbeni v masovém hrobě v polském Malborku, byly v pátek pietně uloženy na německém hřbitově v obci Stare Czarnowo u Štětína. Jde pravděpodobně o oběti obléhání města sovětskou armádou na začátku roku 1945. „Nad tím, co se stalo, pociťuji velký zármutek,“ řekl před začátkem obřadu německý velvyslanec v Polsku Michael Gerdts. „Zároveň mám ale pocit, že tu je větší odpovědnost, aby Německo a Polsko spolu s ostatními zeměmi pracovaly na tom, aby se nic takového již nikdy nestalo,“ dodal.

Masový hrob s válečnými oběťmi byl v Malborku v severním Polsku objeven loni v říjnu při stavebních pracích. Oficiální místa přiznávají, že zřejmě nikdy nebude zodpovězeno, kdo tito mrtví byli a kdo je zabil. Testy DNA v takovém rozsahu by totiž byly velmi drahé. Těla patřila 1.001 ženě, 381

mužům, 377 dětem a 357 dalším lidem, jejichž pohlaví ani věk se zatím nepodařilo zjistit. V hrobě nebyly nalezeny žádné osobní věci mrtvých ani zbytky jejich. Když se v roce 1945 Rudá armáda blížila k Malborku, měli němečtí civilisté město opustit. Nicméně někteří zůstali. Po těžkých bojích sovětsí vojáci Malbork obsadili a poté již bylo pro Němce z města prchnout téměř nemožné. Od té doby se pohřešuje 1.840 německých obyvatel Malborku. Letos 1. září si svět připomene sedmdesáté výročí vypuknutí druhé světové války, která začala vpádem nacistického Německa do Polska. Více než šest milionů Poláků ve válce zemřelo, na území Polska byly postaveny koncentrační tábory, zničeno bylo mnoho památek a hlavní město Varšava bylo z velké části srovnáno se zemí.

Bývalý kubánský vůdce Fidel Castro se po více než roce ukázal veřejnosti. Poté, co státní deník Juventud Rebelde zveřejnil fotografie z Castrova jednání s ekvádorským prezidentem Rafaelem Correou, které proběhlo v pátek 21. srpna, odvysílala televize záběry ze sobotního setkání Castra se studenty z Venezuely. Třiaosmdesátiletý Castro se

na veřejnosti neukázal od vážného onemocnění zažívacího traktu v roce 2006. Od té doby prodělal několik operací. Loni v únoru kvůli svému zdravotnímu stavu předal vedení státu svému mladšímu bratru Raúlovi. O jeho zdraví nebo místě pobytu na Kubě nejsou žádné informace. Z nových záběrů se

zdá, že se Castrův zdravotní stav zlepšil. Fidel Castro zůstává nadále vlivným mužem v kubánské politice, do státních deníků pravidelně píše sloupky.

Ve úterý 25. srpna zemřel americký senátor Edward Kennedy, kterému bylo 77 let. Patřil k významným představitelům Demokratické strany, který podporoval Baracka

Obamu. Senátor loni prodělal složitou operaci zhoubného mozkového nádoru. Lékaři Kennedymu koncem května 2008 zjistili gliom, který vzniká z buněk podpůrné mozkové tkáně. Při operaci se chirurgové snažili odstranit co

nejvíce zhoubných buněk. Kennedy zemřel doma. Rodina ve smutečním prohlášení poděkovala všem, kteří se o senátora starali a pomáhali mu v posledním roce života. Poděkovala také všem, kteří ho podporovali v jeho celoživotním neúnavném boji za pokrok a právo. Už v šedesátých letech pomohl Kennedy přezdívaný Lev senátu prosadit rovná práva po všechny Američany bez ohledu na barvu pleti. Bojoval i za rovná práva žen i invalidů a za zlepšení zdravotní péče. Edward Kennedy známý

jako Ted byl je jedním z šesti amerických senátorů, kteří strávili v Senátu více než 40 let. Odsloužil osm funkčních období. Poté, co byli zabiti jeho starší bratři prezident John Fitzgerald Kennedy a senátor Robert Kennedy, čekalo se, že nastoupí na jejich místo, ale kariéru mu v roce 1969 zbrzdila tragická autonehoda, při které se utopila jeho spolujezdkyně. Kennedy nehodu nenahlásil, policii pak sdělil, že nebyl opilý a ženu se

pokusil zachránit. Edward Moore Kennedy, který se narodil 22. února 1932, byl nejmladším z devíti dětí prominentního demokrata Josepha P. Kennedyho a Rose F. Kennedyové a své tři bratry přežil. Jeho nejstarší bratr Joe zahynul v roce 1944 za druhé světové války při riskantní letecké operaci. John, narozený 29. května 1917 byl zastřelen v Dallasu v roce 1963 a Robert narozený 20. listopadu 1925 při primárních volbách v Kalifornii v roce 1968.

***V úterý 1. září se v severopolském Gdaňsku konaly pietní akce, které připomněly, že před sedmdesáti lety zde začala druhá světová válka.** Památku obětí u pomníku obránců Westerplatte uctili už ve 4,45 hod polský premiér Donald Tusk a polský prezident Lech Kaczyński. Ve stejnou hodinu 1. září 1939 začala pevnost na poloostrově ostřelovat německá bitevní loď Schleswig-Holstein. Pevnost na Westerplatte nad Gdaňskem, který byl tehdy polosuverénním svobodným městem, bránilo 182 polských vojáků po dobu jednoho týdne proti kombinovanému útoku nacistických pozemních a námořních vojsk i letectva. Ve chvíli, kdy začalo ostřelování, pro které si Hitler vzal za záminku gestapem*

zinscenovanou provokaci v Gliwicích, vtrhla nacistická soldateska do Polska na třech frontách. Německo podle své kancléřky nikdy nezapomene na příčiny a následky, jež válka měla.

„Německo rozpoutalo druhou světovou válku, kterou jsme světu způsobili bezmezné utrpení,“ pronesla kancléřka. Nespravedlivé však podle ní bylo vysídlení Němců z bývalého německého území, jež po válce připadlo Polsku. Ruský premiér Putin v pondělí v otevřeném dopise, který otiskl deník Gazeta Wyborcza, napsal, že lze jednoznačně odsoudit tajný pakt Ribbentrop-Molotov, uzavřený v srpnu 1939, který umožnil rozdělení Polska, nazývaného bastard versailleské smlouvy mezi Sovětský svaz a Německo a jenž otevřel cestu k válce. Současně však premiér připomněl, že Anglie a Francie podepsaly v Mnichově už v roce 1938 dohodu s Adolfem Hitlerem, která uznala německé územní požadavky vůči Československu a prakticky znamenala jeho likvidaci. Britský ministr zahraničí David Miliband v deníku Gazeta Wyborcza napsal, že Británie ví, že v roce 1939 spojenci Polska nedokázali zemi vojensky pomoci. Polský prezident Lech Kaczyński ve svém prohlášení, které přednesl 1. září na poloostrově Westerplatte u polského Gdaňsku, uvedl: "To, že se

Polsko přidalo k okleštění území Československa, bylo nejen chybou, ale hříchem, ke kterému se Polsko dokáže přiznat." Je nesporné, že prezidentovo silné vyjádření Čechy překvapilo a velmi si jej váží. „Prezidentovo prohlášení představuje nejen řešení tohoto problému, znamená však i přidání tečky nad i,“ uvedl český velvyslanec ve Varšavě Jan Sechter.

***Ve věku 115 let zemřela v pátek 11. září v losangeleské nemocnici Gertrude Bainesová, nejstarší člověk na světě.** Nyní je nejstarším člověkem 114 letá Japonka Kama Činenová. Zemřelá Bainesová se narodila v roce 1894 ve městě Shellman v americkém státě Georgia. Nejstarší osobou se stala letos v lednu po Portugalce Marii de Jesusové. K*

jejím 115. narozeninám, které slavila 6. dubna, ji zaslal blahopřejný dopis americký prezident Barack Obama. Ošetřující lékař řekl, že Gertrude Bainesová zemřela pravděpodobně na infarkt. Evidenci nejstarších osob světa ověřuje skupina vědců z Kalifornské univerzity, kteří se pod

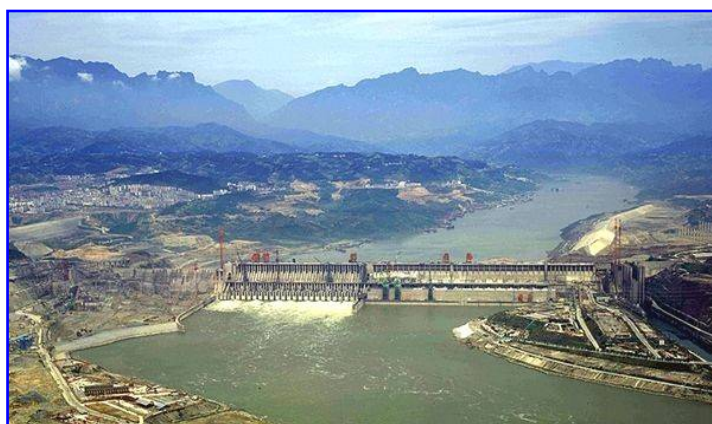
vedením Stephena Colese zabývají gerontologickým výzkumem. Mezi prvními deseti nejstaršími lidmi se dnes pohybují výhradně ženy, z nichž šest pochází z USA. Kromě Činenové je v první desítce ještě jedna žena z Japonska, jedna z Velké Británie a jedna z karibského ostrova Svatého Bartoloměje.

***V pondělí 14. září byly v Číně vyčísleny celkové náklady na vodní dílo Tři soutěsky na řece Jang-c'-ťiang.** Výstavba stála 37,23 miliardy dolarů (asi 651,7 miliardy*

Kč). Údaj představuje více než čtyřnásobek původního odhadu.

Když byl v roce 1992 projekt oficiálně schválen, měl stát v přepočtu 8,35 miliardy dolarů.

Celkové náklady v domácí měně nakonec dosáhly 254,2 miliardy jüanů, jen infrastruktura stála

téměř 185 miliard. Jsou v tom zahrnuty náklady na výstavbu hráze, velké plavební komory, aby i přes hráz mohly projíždět lodě a na několik desítek generátorů pro

výrobu elektřiny. Nalézt nové domovy pro přestěhované lidi stálo dalších 69,3 miliardy jüanů. Úřady kvůli ní oficiálně vystěhovaly 1,27 miliónu lidí, neoficiálně se hovoří až o dvou miliónech. Zaniklo tak 13 velkoměst, 140 měst a 1352 vesnic. První myšlenka přehradit Jang-c'-ťiang se objevila už v roce 1919, její výstavba však byla schválena až v osmdesátých letech minulého století. První fáze výstavby začala v roce 1993. Částečně byla zprovozněna v květnu 2006, loni se začala napouštět. Minulý měsíc ministerstvo pro vodní zdroje povolilo navýšení hladiny na plánovaných 175 metrů. Parametry přehrady Tři soutěsky: výška hráze – 185 m, délka hráze v koruně – 1.725 m, délka včetně bočních hrází – 2.335 m, rozdíl výšek hladin – 113 m, objem zadržené vody – 40 miliard m³, délka jezera – 660 km, plocha jezera – 1000 km², počet turbín – 32, Výkon – 22.600 MW

Poslanci Evropského parlamentu potvrdili ve středu 16. září Portugalce José Manuela Barrosa (53) předsedou Evropské komise, když jmenovaný byl jediným kandidátem na úřad. Barroso potřeboval hlasy více než poloviny přítomných zákonodárců, kterých je v parlamentu 736. Ruku pro něj zvedlo 382 poslanců ze 718 přítomných. Podporu neměl Barroso dopředu zdaleka jistou, ačkoliv za ním stála nejsilnější frakce lidovců. Druhá nejsilnější frakce socialistů byla v názoru na jeho

znovuzvolení rozpolcená. Barroso se poprvé stal předsedou Evropské komise v roce 2004 po složení funkce portugalského premiéra. Předseda Evropské komise má pětiletý mandát. Barroso své priority představil v Evropském parlamentu již v úterý.

Slíbil např. iniciativy směřující k odstranění rozdílů v odměňování žen a mužů. Pokud jde o rozpočet Evropské unie, Barroso navrhl přechod na přístup založený na solidaritě. Zdůraznil, že Evropská unie musí mít více transparentní a efektivní způsob financování svých politik. Předseda Barroso také slíbil změny ve struktuře komise související se jmenováním komisaře pro spravedlnost, základních práva a občanské svobody, komisaře pro vnitřní záležitosti a migraci, komisaře pro otázky klimatu jakož i vědeckého poradce pro výzkum a inovace.

José Manuel Barroso – narozen 23. března 1956 v Lisabonu – absolvent práv na Lisabonské univerzitě – doktorát z práva a politologie – postgraduálně studoval ekonomii, evropskou problematiku a politologii

v Ženevě, Lucemburku, Florencii a ve Washingtonu – přednášel práva na Lisabonské univerzitě a politologii na univerzitě v Ženevě, hostoval i na Georgetownské univerzitě ve Washingtonu – od prosince 1980 členem portugalské strany Sociálnědemokratické, které od května 1999 předsedá – v roce 1985 byl poprvé zvolen poslancem portugalského parlamentu – v letech 1995 až 1996 předsedal zahraničnímu výboru parlamentu – v období březen 2002 až červenec 2004 předseda portugalské vlády – ženatý, otec tří synů.

Rusko se po rozhodnutí USA ustoupit od budování protiraketového štítu v Česku a Polsku v pátek 18. září vzdalo záměru rozmístit rakety Iskander v Kaliningradské oblasti. Odpoledne pak ruský prezident Dmitrij Medveděv řekl, že po zrušení amerického plánu vybudovat štít ve střední Evropě bude Moskva pečlivěji naslouchat zájmům Spojených států. Ruský prezident Dmitrij Medveděv začátkem července znovu varoval, že Rusko rozmístí rakety v této ruské enklávě mezi Polskem a Litvou, pokud Spojené státy

vybudují prvky protiraketového štítu ve východní Evropě, jak naplánoval předchozí americký prezident George Bush. USA ve čtvrtek oznámily přehodnocení strategie a upuštění od plánu umístit v ČR stacionární radar. Místo toho plánuje rozmístit množství

senzorů s obrannými raketami nejprve na moři a od roku 2015 i na pevnině. Systém má být flexibilnější a efektivnější a soustředí se na rakety krátkého a středního doletu, kterými disponuje Írán. Ruský premiér Vladimir Putin v pátek v reakci krok Američanů ocenil. "Očekávám, že po tomto správném a odvážném rozhodnutí budou následovat další včetně úplného odstranění všech omezení na transfer vyspělé technologie do Ruska včetně aktivity vedoucí k rozšíření členství ve Světové obchodní organizaci, aby se do ní dostaly Rusko, Kazachstán a Bělorusko," řekl.

Americká ministryně zahraničí Hillary Clintonová se snažila v pátek 18. září vyvrátit obavy, že Spojené státy nechaly své spojence na holičkách, když odstoupily od plánu rozmístit v Polsku antirakety GBI a v České republice radar XBR. Současně byl představen nový plán ochrany Evropy před iránskými raketami. "Nikdy neopustíme naše spojence," uklidňovala ministryně zahraničí evropské partnery, kteří se cítí obratem americké zahraniční politiky znepokojeni. "Budeme pokračovat v úzké spolupráci jak s Polskem, tak s Českou republikou," dodala Clintonová. Zdůraznila, že americká vláda se systému protiraketové obrany nevzdává, jen volí vhodnou formu pro současné hrozby. Při vystoupení v Brookingsově institutu obhajovala nové obranné plány USA jako účinnější:

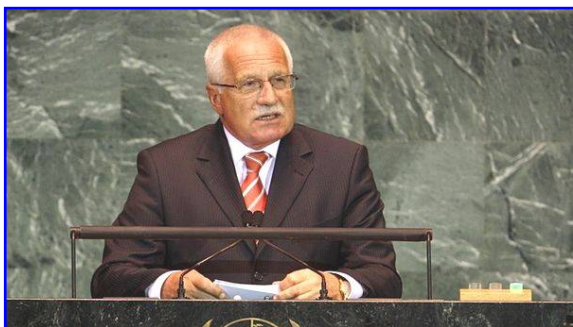
"Rozmístíme protiraketovou obranu rychleji než předchozí program. Budeme schopni reagovat pružněji na hrozby představované iránskými balistickými raketami středního a krátkého doletu." Spojené státy současně při jednáních informovaly ČR a

Polsko o podobě nového plánu ochrany Evropy před hrozbou balistických raket z Iránu. Ochranu má zajistit námořní systém Aegis s raketami SM-3, který bude nejprve umístěn na lodích, a později, až výrobce vyvine slibovanou pozemní variantu, i na zemi. V současné

době už probíhají jednání s českou a polskou stranou o tom, že rakety SM3 budou umístěny na jejich území. K tomu by však mohlo dojít nejdříve v roce 2015.

Současná světová ekonomická krize je důsledek selhání vlád, nikoli trhů. Z toho by se mělo vycházet při hledání náležitě reakce na problémy s ní spojené. Na zasedání Valného shromáždění OSN to ve středu 23. září řekl v projevu zaměřeném na obhajobu volného trhu český prezident Václav Klaus. Je podle něj klamné domnívat se, že cyklům v ekonomice a jejich důsledkům se dá předejít vládními regulacemi nebo zaměřením na globální řízení světové ekonomiky. Prezident připomenul 20. výročí pádu komunismu ve střední a východní Evropě i to, že se za tu dobu podle něj podařilo vybudovat stabilní politickou demokracii a ekonomický systém založený na volném trhu. Bylo by tragickým

omylem zásadně oslabit ekonomickou svobodu ve prospěch nadstátních regulací. Díky opatřením přijatým k řešení finanční krize, jež začala před dvěma lety v USA a vedla k poklesu ekonomické aktivity na celém světě, se podle Klause podařilo

vyhnout zopakování krizové situace z 30. let a také ochranářským krokům. „Ochranářství ve všech formách by tady dnes mělo být rozhodně odsouzeno,“ řekl. Upozornil ale také na to, že ve snaze zvýšit všeobecnou poptávku mnoho států rozšířilo veřejné výdaje za cenu ohromného zadlužení. „Bylo by tragickým omylem zásadně oslabit ekonomickou svobodu ve prospěch nadstátních regulací. Z dlouhodobé zkušenosti víme, že jsme současného bohatství a ekonomického pokroku dosáhli díky volnému trhu a podnikání,“ řekl Klaus. Prezident ujistil, že ČR chce zůstat aktivní ve všech oblastech činnosti OSN. "Je v našem

zájmu, aby tato organizace zůstala uznávaným a významným fórem přispívajícím k blahobytu, stabilitě a mírovému řešení konfliktů dnešního světa," řekl. Připomenul také, že Česko podporuje reformu Rady bezpečnosti OSN tak, aby tato instituce byla schopná přiměřeněji reagovat na politickou i ekonomickou skutečnost.

Německý prezident Horst Köhler dokončil v pátek 25. září svým podpisem ratifikaci Lisabonské smlouvy v Německu. Smlouvu reformující Evropskou unii neratifikovaly z 27 zemí EU už jen Irsko, Polsko a Česká republika. Lisabonská smlouva však může vstoupit v platnost až poté, co ji schválí všechny členské státy EU. Tři tak ještě neučinily. Irové již jednou v referendu Lisabonskou smlouvu odmítli, ale plebiscit se bude příští sobotu opakovat. V Polsku a Česku brzdí ratifikaci prezidenti. Oba se odvolávají na Iry, Václav Klaus navíc čeká na rozhodnutí Ústavního soudu o stížnosti skupiny senátorů k dokumentu a zákonu o vázaném mandátu. Také v Německu ratifikační proces pozdržely ústavní stížnosti. Německý ústavní soud v červnu podmínil ratifikaci smlouvy úpravou doprovodných zákonů tak, aby při rozhodování o evropských záležitostech upevnily pravomoci německého parlamentu. Obě jeho komory už zákony schválily a ve středu je podepsal i Köhler. Další stížnost na schválené právní normy předtím německý ústavní soud zamítl. Lisabonská smlouva má od roku 2014 nahradit dosud vyžadovaná jednomyslná rozhodnutí v EU většinovými. Mimo to zavádí funkci ministra zahraničí EU a evropského "prezidenta". Evropská unie nyní funguje podle smlouvy z Nice z roku 2001.

Oficiální výsledky parlamentních voleb v Německu z neděle 27. září, potvrdily výhru křesťanských demokratů kancléřky Angely Merkelové a debakl pro sociální demokraty. Výsledky podle komentářů umožňují Merkelové, aby se zbavila sociálních

demokratů a vytvořila pravicovou koaliční vládu CDU/CSU a FDP. Merkelové konzervativní blok CDU/CSU získal 33,8 procenta hlasů, což je ale jeho nejhorší výsledek od roku 1949. Liberálové z FDP obdrželi 14,6 procenta hlasů, což je naopak nejvíce za jejich existenci. Sociální demokracie SPD utrhla bezprecedentní porážku od druhé světové války a z vládní koalice odejdou do opozice. Volilo ji jen 23 procent Němců, zatímco před čtyřmi roky to bylo 34,2 procenta. "Je to hořký den pro SPD ... je to hořká porážka," přiznal

kancléřský kandidát SPD a odcházející ministr zahraničí Frank – Walter Steinmeier. "V obtížné situaci se podařilo dospět k této změně vlády," řekla se Merkelová vítaná aplausem spolustraníků. "Dnes večer můžeme slavit ... ale nelze zapomenout, že naše země musí vyřešit řadu problémů," připomněla, že Německo čelí světové ekonomické krizi a řadě hospodářských problémů. CDU/CSU přes výhru zaznamenala svůj druhý nejhorší dosavadní výsledek. Zklamala hlavně bavorská součást bloku, Křesťanskosociální unie (CSU) zvyklá na podporu většiny Bavorů. Dnes pro ni hlasovalo 41 procent obyvatel největší spolkové země - historické minimum. Ale SPD v neděli propadla absolutně, oproti posledním spolkovým volbám z roku 2005 ztratila přes 11 procent. Do Spolkového sněmu pronikly ještě postkomunistická Levice, pro niž podle odhadů hlasovalo 12,5 procent Němců, a Zelení s 10,6 procenty.

Šedesát ran z děla zahájilo ve čtvrtek 1. října ráno gigantické oslavy 60. výročí vzniku Čínské lidové republiky. Na náměstí Nebeského klidu v Pekingu se uskutečnila velkolepá vojenská přehlídka, které se účastnily tisíce vojáků. Přehlídka měla ukázat úspěchy a sílu dnešní Číny. Oslav se účastnil čínský prezident Chu Ťin-tchao v střídavém maoistickém obleku. Ráno pozdravil a zkontroloval vojáky ze své černé limuzíny.

Prohlásil, že Čína má za sebou velké ekonomické výsledky a před sebou světlou budoucnost. Na přehlídce, kde podle avíza státních médií měla být představena i nejmodernější vojenská technika včetně dosud

nepředvedených raket, se podílelo 8.000 vojáků a asi 100.000 perfektně vycvičených civilistů. Přímo ji sledovalo asi 30.000 pečlivě vybraných hostů. Po boku prezidenta Chu Ťin-tchaa stál na tribuně i jeho předchůdce a premiér. Obraz prezidenta nesli i v průvodu. Centrum metropole pro obří vojenskou přehlídku už dlouho před začátkem slavností vyklidili policisté. Pro obyčejné obyvatele města tak podle agentur bylo nemožné vidět velkolepou show přímo. Akci, která se podle agentur stala přehlídkou úspěchů vládnoucích komunistů, provázela přísná bezpečnostní opatření. Čína se snažila neponechat nic náhodě a použila řadu prostředků, mimo jiné i raket s chemikáliemi, aby nebe nad Pekingem bylo blankytně modré.

V pátek 2. října večer oznámil v Kodani předseda Mezinárodního olympijského výboru Jacques Rogge, že olympijské hry v roce 2016 uspořádá brazilské Rio de Janeiro, které tak zvítězilo v souboji o konání olympijských her nad španělskou metropolí Madridem. Na jihoamerickém kontinentu se olympijské hry odehrají vůbec poprvé. Rio de Janeiro se ucházelo o hry již popáté a jeho triumf nyní slaví zhruba 50.000 lidí přímo na pláži Copacabana. Do boje o hry v roce 2016 se původně přihlásila i Praha, Baku a Dauhá, tato trojice ale neprošla kvůli řadě nedostatků do užšího výběru. Finálová čtveřice byla podle hodnotící komise MOV velmi vyrovnaná, což se odrazilo i na samotném hlasování. V prvním kole dostal nejvíce hlasů Madrid (28), následovaný Rio de Janeirem

(26), japonským Tokiem (22) a Chicagem (18). Mezi bezmála stovkou volitelů nechyběl ani trojnásobný olympijský vítěz v oštěpu Jan Železný. Většina příznivců Chicaga pak zřejmě přešla na stranu brazilského kandidáta, neboť ten jasně vyhrál druhé kolo (46 hlasů), následovaný

Madridem (29) a Tokiem (20). Finálové kolo bylo ještě jednoznačnější, Rio obdrželo více než dvě třetiny všech hlasů (66:32). Největším překvapením volby zůstává vyřazení amerického Chicaga, kterému nepomohla ani podpora prezidenta Baracka Obamy. Chicago bylo velkým favoritem, místo toho ale MOV připravil Američanům šok, když je vyřadil hned v prvním kole. O chvíli později je následovalo Tokio. V Kodani členové MOV zůstali, aby na následném kongresu rozhodli o programu her v Rio de Janeiru. Hlasovat se bude o všech 26 stávajících sportech a nově navržených, z nichž exekutiva doporučila ke schválení golf a sedmičkové ragby. Zároveň se bude volit prezident MOV a všeobecně se očekává, že svůj post obhájí Jacques Rogge.

Irsko přijalo v referendu 2. října napodruhé Lisabonskou smlouvu, dokument, který má reformovat instituce Evropské unie po jejím rozšíření na 27 členských zemí. Výsledek se očekával, nikoliv už ale, že Irové přijmou Lisabon výraznou většinou. Smlouvu odmítly jen dva z celkem 43 volebních okrsků. Pro přijetí dokumentu se vyslovilo 67,1 procenta voličů, proti 32,9. Voleb se zúčastnilo 58 procent oprávněných voličů. Při

prvním referendu z loňského června zvítězili odpůrci Lisabonu poměrem 53,4 ku 46,6. Při druhém plebiscitu byla vyšší i účast, k urnám přišlo téměř 58 procent voličů oproti 53 procentům z loňska. Ministerský předseda Brian Cowen si výsledek pochvaloval. Irové podle něj ukázali odhodlání být v centru evropského dění a odmítli izolaci. Podobný tón zazníval z Bruselu i dalších evropských zemí. Zatímco ovšem irský souhlas s

Lisabonskou smlouvou uvítal český premiér Jan Fischer, prezident Václav Klaus podle očekávání vyjádřil zklamání. Bylo to podle něj naposledy, kdy se Irové mohli svobodně k něčemu vyjádřit. Pokud bude Lisabon v Irsku schválen, bude unie

prakticky čekat už jen na Českou republiku. Polský prezident Lech Kaczyński totiž slíbil, že po irském ano smlouvu „bez odkladů“ podepíše. Zbýval by pak jen podpis českého prezidenta Václava Klause, který čeká na vyřízení stížnosti skupiny senátorů u českého ústavního soudu. Klaus v sobotu na mítinku odpůrců smlouvy před Pražským hradem zopakoval, že počká na stanovisko soudu.

Při sesuvech půdy, které zasáhly Sicílii v noci ze čtvrtka 1. na pátek 2. října, mohlo přijít o život až padesát lidí. V neděli to při návštěvě postižených míst uvedl italský premiér Silvio Berlusconi. Obávám se, že nakonec bude až padesát mrtvých,“ řekl při diskusi se záchranáři, kteří pokračovali v hledání nezvěstných v nánosech bahna. Potvrdil,

že vláda vyhlásila region za oblast v ohrožení a chce vyčlenit mimořádné prostředky na obnovu přírodním živlem zničených hodnot. Záchranáři dosud našli dvacet mrtvých v části sicilského města Messina. Tam nánosy bahna a masa kalné vody po

prudkém dešti zaplavily ulice, automobily, silnice a poničily desítky budov. „Nezvěstných zůstává ještě přes čtyřicet,“ uvedl velitel záchranných prací s tím, že každá hodina snižuje naději, že objeví živé. Záchranné práce mařil nepřetržitý liják, takže řada komunikací zůstávala neprůjezdných a terén nestabilní.

Záplavy vyvolané monzunovými dešti si na jihu Indie vyžádaly už tři sta obětí. Státisíce lidí musely opustit své domovy. Pod vodou jsou také pole a očekává se, že kvůli záplavám bude v příštím roce sklizeň o pětinu nižší. Záplavy postihly dva státy na jihu Indie, Karnataku a Adrapraděš, které patří k obilnicím země. Situace je o to horší, že

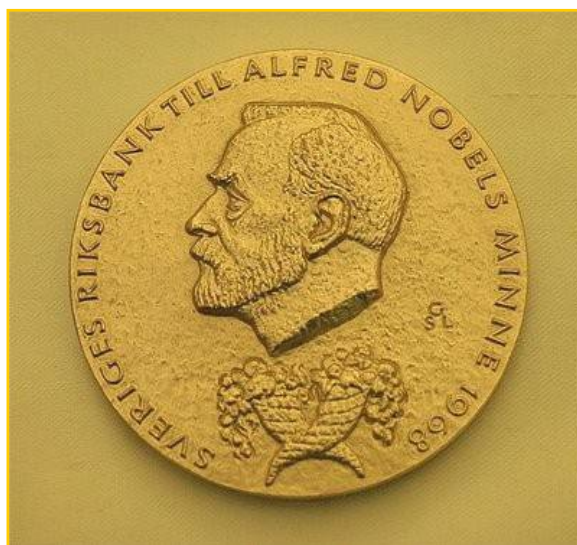

prudké deště přišly pod dlouhým suchu a vyprahlá půda nebyla schopna vodu absorbovat. Počet potvrzených obětí stoupl na tři sta, ovšem celkem si povodně a záplavy v Indii vyžádaly letos už na 1.200 mrtvých. Stovky Indů umírají při

povodních způsobených především monzunovými dešti každý rok. Vzhledem k rozsahu povodní panují i obavy z šíření epidemií. Záchranáři proto rozdělují lidem vyhnaných z domovů především pitnou vodu. Letošní povodně mají také tragický dopad na zemědělství. Výnosy v létě zasetých obilnin a rýže budou podle odhadů o 15 až 20 % nižší.

Novým nositelem Nobelovy ceny za mír se v pátek 9. října stal americký prezident Barack Obama. V Oslu to oznámil pětičlenný výbor pro udělení ceny. Volba byla jednoznačná, pro Obamu hlasovalo všech pět členů. Výbor amerického prezidenta ocenil „za jeho mimořádné snahy řešit problémy s důrazem na právo, dialog. Předseda poroty

připomněl mimo jiné jeho angažovanost při snižování jaderných arzenálů či hledání řešení blízkovýchodní krize a oteplování klimatu. Mluvčí odmítl, že by šlo o politické nebo populistické rozhodnutí. Na otázku, co si o tom bude myslet Čína či Rusko, odpověděl, že to je na nich. Námitku, že je Obama v úřadu teprve rok, odvětil, že porota dala prezidentovi cenu za jeho mimořádný

přístup a nekalkulovala, co by se mohlo stát v budoucnosti. "Doufáme, že tato cena podpoří jeho snahy," vysvětlil Barack Obama v čase vyhlášení ceny o vítězství nevěděl. Porota ho vzhledem k časovému posunu nechtěla budít. Mezi více než 200 kandidáty byla Ingrid Betancourtová, politička s francouzsko – kolumbijským občanstvím, která loni po

letech věznění unikla levicovým povstalcům FARC, čínský disident Chu Ťia, jenž loni získal Sacharovovu cenu Evropského parlamentu, afghánská lékařka Sima Samarová, jordánský princ Ghází bin Mohammed či zimbabwský premiér Morgan Tsvangirai, jenž byl považován za favorita. Laureát získá zlatou medaili, diplom a deset miliónů švédských korun (25 mil. Kč). Ceny by měl převzít 10. prosince, v den výročí smrti zakladatele ceny, švédského vynálezce Alfreda Nobela. Obama je po Theodoru Rooseveltovi, Woodrowu Wilsonovi a Jimmy Carterovi čtvrtým prezidentem USA, který cenu získal. Výběr nositelů Nobelovy ceny za mír: 2008 – Martti Ahtisaari, 2007 – Mezivládní panel o klimatických změnách, Al Gore, 2002 – Jimmy Carter, 2001 – OSN, Kofi Annan, 1994 – Jásir Arafat, Šimon Peres, Jitzchak Rabin, 1993 – Nelson Mandela, Frederik Willem de Klerk, 1991 – Aung San Suu Kyi, 1990 – Michail Gorbačov, 1989 – Dalajláma

Polský prezident Lech Kaczyński podepsal v sobotu 10. října ratifikační dokument k lisabonské smlouvě, která reformuje fungování rozšířené Evropské unie.

Poslední unijní zemí, kde smlouva ještě nebyla schválena, je tak Česká republika, kde po souhlasu obou komor parlamentu schází podpis prezidenta Václava Klause. Kaczyński před svým podpisem prohlásil, že smlouva znamená pro EU "změnu kvality". "Jsem

hluboce přesvědčen, že tento velký experiment bude úspěšný," uvedl polský prezident. Slavnostnímu aktu ve Varšavě byli mimo jiné přítomni předseda Evropské komise José Barroso, šéf Evropského parlamentu Jerzy Buzek a Fredrik Reinfeldt, premiér Švédska, které v současnosti unii předsedá. Polský

parlament smlouvu schválil už loni, Kaczyński ale podpis odkládal do doby, než ji odsouhlasí Irové v opakovaném referendu. Irsko dokument loni v červnu v plebiscitu odmítlo, minulý týden jej však na druhý pokus podpořilo. "Skutečnost, že irský lid změnil názor, znamenala oživení smlouvy, a proto už neexistuje žádná překážka pro její ratifikaci," řekl v sobotu Kaczyński. Evropská unie byla podle něj svazkem suverénních států a mělo by to tak zůstat i po vstupu smlouvy v platnost.

Předsedkyně křesťanských demokratů (CDU/CSU) Angela Merkelová, povede Německo i v následujících čtyřech letech. V tajné volbě nového kancléře o tom ve středu 28. října rozhodli poslanci německého Spolkového sněmu. Pro Merkelovou v tajné volbě hlasovalo 323 poslanců. Nová vládní koalice složená z křesťanského bloku CDU/CSU a

liberální FDP ve Spolkovém sněmu má 332 zákonodárců z celkového počtu 622. Hlasy ve střeďeční kancléřské volbě odevzdalo 612 poslanců. Volba kancléře náleží podle německé ústavy pouze poslancům. Nový kabinet se má ještě ve středu sejít k prvnímu

zasedání. Vláda vznikla už měsíc po volbách, které se uskutečnily 27. září. Volby vyhráli křesťanští demokraté a FDP dosáhla svého nejlepšího výsledku v historii. Koaličním stranám to stačilo k získání spolehlivé většiny ve Spolkovém sněmu. Merkelová byla do nejvyšší funkce v zemi zvolena i po volbách před čtyřmi lety, kdy se svou stranou v boji o Spolkový sněm těsně vyhrála. Stala se tak první ženou a zároveň prvním politikem z bývalé NDR, který tuto funkci obsadil. Následující čtyři roky stála v čele vlády tvořené CDU/CSU a sociálními demokraty (SPD).

Ruský prezident Dmitrij Medvěďev vyzval, aby se již neospravedlňovaly stalinské represe, které si podle něj vyžádaly milióny obětí. Nejvyšší ruský představitel tak učinil v pátek 30. října u příležitosti národního dne věnovaného uctění památky obětí stalinských represí. "Jsem přesvědčen, že pamatování na národní tragédie je stejně posvátné jako pamatování na vítězství... Je velmi důležité, aby mladí lidé byli schopni chápat jednu z největších tragédií ruských dějin, aby byli s to soucítit s milióny osob, které byly zabity v důsledku teroru a falešných obvinění při čistkách," uvedl Medveděv. Prezident videozáznamu zveřejněném

v noci na dnešek na jeho internetových stránkách odmítl tvrzení některých lidí, že tehdejší oběti lze ospravedlnit některými vyššími státními zájmy. "Jsem přesvědčen, že země nemůže dosáhnout žádného vývoje, žádného úspěchu, žádné ambice za cenu zármutku a lidských ztrát... Nic nemůže ospravedlnit tyto represe," zdůraznil.

Bývalý prezident Spojených států amerických Bill Clinton odhalil v neděli 1. listopadu v kosovské metropoli Prištině svou vlastní sochu. Ta byla vztyčena jako památka na jeho činy, které podle kosovských Albánců pro ně vykonal. "Vždy, když uvidíte tuto sochu, chtěl bych, abyste si vzpomněli, že jsem nechtěl pro vás nic jiného než lepší budoucnost. Udělám vše, co bude v mých silách po zbytek mých dní, abych podpořil tuto lepší budoucnost," prohlásil exprezident při slavnosti. Albánská většina v Kosovu uctívá

Clintona za to, že dal v roce 1999 pokyn k raketovým útokům proti Jugoslávii kvůli agresí režimu jugoslávského prezidenta Slobodana Miloševiče proti kosovoalbánským civilistům a neochotě Bělehradu podepsat mírovou dohodu o Kosovu. "Nikdy jsem neočekával, že by někde mohli udělat mou tak velkou sochu," řekl Clinton o téměř

tunovém, zlatě nastříkaném artefaktu. Socha na bílém podstavci ukazuje Clintona se vztyčenou levou rukou, v pravé ruce se sločkou, na níž je jeho jméno a datum 24. března 1999, kdy NATO zahájilo bombardování. Socha je umístěna na bulváru Billa

Clintona. Kdysi srbská provincie Kosovo jednostranně vyhlásila nezávislost v únoru 2008. Nový stát uznaly USA i většina členských zemí Evropské unie včetně České republiky. Naopak nejrozhodněji proti se postavilo Srbsko a Rusko, podle jejichž názoru vznik samostatného Kosova odporuje mezinárodnímu právu.

Americká Sněmovna reprezentantů v noci na neděli 8. listopadu podpořila zdravotní reformu, kterou prosazuje prezident Barack Obama. Návrh historického zákona se rodil po obtížných vyjednáváních několik měsíců a prezident se za něj na půdě Kongresu několikrát osobně přimlouval. O vlastní verzi reformního zákona teď bude hlasovat Senát. Hlasování o demokratickém návrhu zdravotní reformy skončilo těsným vítězstvím 220 ku 215 hlasům. O reformě teď bude hlasovat Senát, který připravuje vlastní verzi zákona. Projde-li reforma, půjde o největší změny v americkém zdravotnictví od vytvoření programu Medicare pro starší občany v roce 1965. Plán Sněmovny reprezentantů počítá s povinným pojištěním pro každého a povinností pro všechny zaměstnavatele kromě těch v malých firmách nabídnout zaměstnancům pojištění. Zahrnuje také vládní podporu pojištění a ruší výjimku, podle níž se dosud federální antimonopolní zákony na pojišťovnictví nevztahovaly. Jak sněmovní, tak senátní návrhy počítají s možností vládní pojištěnečského programu. Spousty změn vyplývajících z reformy by vešly v platnost teprve v roce 2013. V případě, že projdou návrhy obou komor, budou muset zákonodárci obě sloučit do kompromisní podoby, než zákon podepíše prezident. V USA: 46 miliónů lidí nemá pojištění, pojištění 25 miliónů obyvatel není dostatečné, výdaje na zdravotnictví představují 16 % HDP (dvojnásobek průměru v zemích OECD)

U Braniborské brány vyvrcholily v pondělí 9. listopadu večer oslavy dvaceti let od pádu berlínské zdi pádem kostek domina symbolizujících zedí. Účastnili se jich státníci z 30 zemí světa včetně českého prezidenta Václava Klause a premiéra Jana Fischera. Hlavním bodem programu slavnosti byl pád 1,5 kilometru dlouhého domina z téměř tisícovky více než dvoumetrových dominových kostek. Za jáso tu desetitisíců přihlížejících strčil do prvního panelu domina u historické budovy Říšského sněmu spoluzakladatel polského opozičního hnutí a exprezident Lech Walesa. Z druhé strany později dominový efekt spustil šéf Evropské komise José Barroso. Jako druhá v řadě spadla kostka věnovaná

českou ambasadou. Oslavy poté zakončil noční ohňostroj. Slavnosti se též zúčastnili nejvyšší představitelé čtyř někdejších vítězných mocností, které si po druhé světové válce Berlín rozdělily na jednotlivé zóny. Kromě ruského prezidenta

Dmitrije Medveděva nebo americké ministryně zahraničí Hillary Clintonové dorazili prezidenti nebo předsedové vlád ze všech 27 členských zemí Evropské unie. Všechny politiky před večerní "slavností svobody" přivítal ve svém berlínském sídle německý prezident Horst Köhler, který v krátkém proslovu označil pád berlínské zdi za epochální obrat k svobodě a demokracii. Německá kancléřka Angela Merkelová už v podvečer přešla most, kde byl otevřen 9. listopadu 1989 první volný průchod mezi východní a západní částí města. Přidal se k ní někdejší sovětský vůdce Michail Gorbačov a bývalý polský prezident Lech Walesa. Merkelová, která ocenila Gorbačovovu úlohu, k pádu zdi řekla: "Byl to výsledek dlouhého příběhu útlaku a boje proti útlaku." Podle ní má pád zdi široký dopad. "Není jen slavnostní den pro Němce. Je to slavnostní den pro celou Evropu," dodala s poukazem na to, že pád zdi byl součástí velkých politických změn v Evropě v době, kdy se zhroutil komunismus. Francouzský prezident Nicolas Sarkozy zdůraznil, že to byli samotní

Berlíňané, kteří zeď hanby strhli, a pomohli tak revolucím v dalších zemích od Československa po Bulharsko. "Byl to bod zvratu pro osud celého světa," prohlásil k pádu zdi ruský prezident Dmitrij Medveděv.

Epidemie chřipky a akutních dýchacích potíží už na Ukrajině postihla přes milion lidí a vyžádala si 174 životů. V úterý 10. listopadu to oznámilo tamní ministerstvo zdravotnictví. V předchozí bilanci v pondělí ministerstvo uvádělo, že na chřipku onemocnělo od začátku epidemie v polovině října 969 000 lidí, a 155 jich zemřelo. Ministerstvo vyzvalo Ukrajince, aby se nechali očkovat proti sezónní chřipce, a zároveň požádalo Světovou zdravotnickou organizaci (WHO) o dodávku 15 miliónů očkovacích

dávek proti viru H1N1. Prezident Viktor Juščenko v úterý vyloučil, že by se kvůli nynější epidemii měly odložit prezidentské volby naplánované na 17. ledna 2010. Nicméně varoval, že země se musí připravit na pravděpodobnou druhou vlnu chřipkového onemocnění.

Ukrajinské úřady důsledně informují o chřipkové epidemii sezónního typu a údaje o pandemii způsobené virem prasečí chřipky potlačují, respektive nestaví v oficiálních sděleních do popředí. Světová zdravotnická organizace (WHO), která na Ukrajinu vyslala svou expertní misi, je ale přesvědčena, že většina případů aktuální chřipky na Ukrajině může jít na vrub pandemického viru H1N1, který způsobuje prasečí chřipku.

Ve skotském městečku Arisaig byl ve středu 11. listopadu odhalen památník připomínající asi tři stovky českých a slovenských výsadkářů, kteří zde za druhé světové

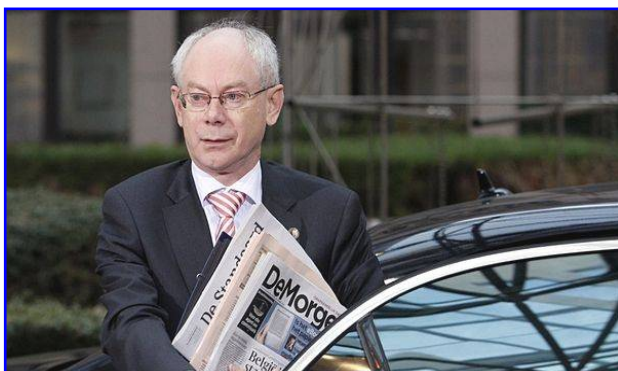
války prošli speciálním výcvikem před vysazením v okupované Evropě. Byli mezi nimi například i Jozef Gabčík a Jan Kubiš, kteří spolu s dalšími parašutisty zahynuli po atentátu na Reinharda Heydricha. Odhalení pomníku na břehu moře se zúčastnilo i několik absolventů

speciálních kurzů. Jaroslav Klemeš, který je posledním žijícím „skokanem“, byl vysazen v

únoru 1945. Kromě něj byli v Arisaigu i Tomáš Sedláček a Jan Bačík. České ministerstvo obrany zastupoval náměstek ministra Jan Fulík a Skotsko bývalý předseda skotského parlamentu George Reid. Celý projekt inicioval český honorární konzul v Edinburghu Paul Millar, který také zorganizoval sbírku na výstavbu památníku. Záměrně jsme zvolili nefigurativní pomník, řekl Millar. Plastika ze žuly, kterou navrhl sochař Josef Vajce a vypracovalo ji kamenictví Svoboda v Pečkách ve středních Čechách, zobrazuje smotaný padák po seskoku. Pomník, který také zaštitil český prezident Václav Klaus, byl zařazen mezi československé válečné hroby, protože u řady parašutistů se neví, kde byli za války pohřbeni. Na celý projekt bylo zapotřebí asi 2,5 miliónu korun. Přispěly na něj desítky soukromých dárců, ale třeba i města, odkud parašutisté pocházeli, například Plzeň nebo Jaroměř.

Prvním prezidentem Evropské unie bude dosavadní belgický premiér Herman Van Rompuy. Ve čtvrtek 19. listopadu se na tom dohodl v Bruselu summit Evropské unie. Britská eurokomisařka Catherine Ashtonová se stane první ministryní zahraničí Evropské unie. Podle českého premiéra Jana Fischera jsou oba pro Česko dobrou volbou. Ashtonová podle něj pomohla Česku během předsednictví EU dojednat mimo jiné smlouvu o volném obchodu s Kanadou. Švédské předsednictví Van Rompuye ve čtvrtek v podvečer

navrhlo jako oficiálního kandidáta s tím, že oficiální kandidátkou na post „ministryně zahraničí“ se stala britská eurokomisařka pro obchod Catherine Ashtonová. Ministr zahraničí se bude oficiálně jmenovat vysoký představitel pro zahraniční a bezpečnostní politiku

a současně bude i místopředsedou Evropské komise. Se vznikem obou nových funkcí počítá Lisabonská smlouva o reformě unijních institucí, která začne platit 1. prosince. Role unijního prezidenta, který je oficiálně označován jako stálý předseda Evropské rady, však zatím není úplně jasná. Měl by 2,5 roku hlavně předsedat summitům Evropské unie, v zahraničí by jí však měla zastupovat především Ashtonová, která bude do nové funkce jmenována na pět let.

V Kábulu byl ve čtvrtek 19. listopadu podruhé inaugurován prezident Hámíd Karzáí. V úřadu byl potvrzen po sporném prvním kole voleb a zrušení kola druhého. V inaugurační řeči se zmínil o nutnosti bojovat s korupcí. Do pěti let by armáda měla být tak

silná, aby úspěšně čelila Tálibánu, který zabíjel i ve čtvrtk. Bezpečnostní situace je přitom nyní nejhorší od dob invaze z roku 2001. Na devadesáti procentech Afghánistánu přitom nyní působí Tálibán a řadu oblastí na jihu země ovládá. Během čtvrtka při separátních útocích zahynulo deset civilistů a dva američtí vojáci. V zemi přitom panovala mimořádná bezpečnostní opatření. Uzavřeno bylo kábulské letiště, na ulicích byly postaveny zátarasy, vyhlášeny prázdniny a lidem bylo doporučeno, aby raději

nevycházeli ven. Do Kábulu se sjeli politici ze 40 zemí světa včetně americké ministry zahraničí Hillary Clintonové, pákistánského prezidenta Asífa Aliho Zardarího a britského ministra zahraničí Davida

Millibanda. Clintonová mimo jiné řekla, že se země nachází v kritické době. Karzái miní také svolat shromáždění všech kmenových vůdce, takzvanou Loju džirgu, která by měl zajistit jednotu země. Za nebezpečný problém označil korupci. Plánuje proto uspořádat v Kábulu konferenci, která se jí bude věnovat. Západ po něm požaduje, aby ji omezil. První hlasovací kolo provázely rozsáhlé podvody a volební komise zrušila platnost desítek tisíc odevzdaných hlasů. Karzái přišel o třetinu hlasů pro něj a nezískal tak potřebnou nadpoloviční většinu. Druhé kolo se mělo konat v listopadu, ale pár dní před ním stáhl svou kandidaturu jediný Karzáiho protikandidát, bývalý ministr zahraničí Abdulláh Abdulláh. Karzái slíbil, že s ním, bude spolupracovat.

Voliči ve Švýcarsku v referendu schválili zákaz stavby minaretů, který navrhly krajně pravicové strany v čele s populistickými lidovci (SVP). Výsledek referenda byl potvrzen v neděli 29. listopadu. Referendu předcházela vyhrcoená kampaň, která představovala islám a muslimy jako nebezpečí pro Švýcarsko. V celé zemi přitom stojí všehovšudy pouze čtyři minarety. Pro zákaz se vyslovilo 57,5 procenta hlasujících, oznámily úřady. Extrémní pravice považují minarety za symboly militantního islámu a za hrozbu

islamizace země. Jejich odpůrci zaplavili Švýcarsko plakáty se zahalenou muslimkou, na nichž z vlajky s helvétským křížem trčí tyto věže jako rakety. Spustili také na internetu hru, jejímž cílem je sestřelovat minarety, které vyrůstají mezi siluetami švýcarských památek. Obojí odsoudila švýcarská muslimská komunita, která čítá kolem 400 000 členů, i představitelé dalších církví. V alpské zemi sice stojí stovky mešit, ale jen čtyři minarety. Na rozdíl od těchto věží v islámských zemích se navíc nepoužívají ke svolávání muslimů k modlitbám. I kdyby voliči v referendu rozhodli o jejich zákazu, těch stávajících se to nedotkne. Účast v referendu dosáhla 54 procent, což je považováno za nečekaně vysoký zájem. Pouze ve čtyřech kantonech z celkem 26 byl návrh zamítnut. Vše proto nasvědčuje tomu, že zákaz výstavby minaretů bude přidán jako dodatek k 72. článku ústavy helvétské konfederace, který se týká vztahu mezi státem a církvemi.

Spojené státy vyšlou do Afghánistánu dalších 30 000 vojáků. V úterý 2. prosince to na půdě vojenské akademie West Point oznámil prezident Barack Obama. Formálně tak ukončil tříměsíční přehodnocování strategie v Afghánistánu. Prezident se skeptickou veřejnost snažil přesvědčit, že nasazení více vojáků i peněz urychlí výcvik afghánských sil a uspíší stažení USA, které má začít za rok a půl. Napřesrok v březnu bude mise

v Afghánistánu trvat déle než ve Vietnamu. Počet amerických obětí se blíží tisícovce, roční náklady mise se vyšplhaly na 43 miliard dolarů (765 mld. Kč) a každý nový vyslaný voják bude ročně stát milión dolarů (17,8 mil. Kč). Svým rozhodnutím prezident Obama téměř naplnil představy velitele aliančních sil v Afghánistánu generála Stanleyho McChrystala, který žádal 40.000 posil. Prezident řekl, že jeho strategie má tři cíle: nepřepustit místo al – Kaidě, zadržet Tálibán a zabránit mu ve vládním převratu a posílit afghánskou vládu a její bezpečnostní složky. Zároveň Obama odmítl analogii s válkou ve Vietnamu. V Afghánistánu podle něj bojuje širší koalice, která navíc narozdíl od Vietnamu nečelí celonárodnímu odporu. Obama už letos afghánský kontingent posílil o 21.000 vojáků a Američané mají v současnosti v zemi 71.000 armádních příslušníků. Přesto tam Tálibán posiluje a počet amerických obětí stoupá. Podpora angažování v konfliktu, který kdysi Obama nazval válkou z nezbytnosti, nikoliv z

vlastní volby, klesá mezi americkou veřejností i v táboře prezidentových demokratů. Obama v pondělí a úterý vysvětloval po telefonu v hrubých rysech svůj plán lídrům aliančních zemí, ale také Ruska, Číny a Indie. Hovořil též s pákistánským prezidentem Ásifem Alím Zardárim a s afghánským protějškem Hámidem Karzáim.

Severoatlantická aliance vyslyšela žádost amerického prezidenta Baracka Obamy a vyšle do Afghánistánu jako posilu 7.000 vojáků. V pátek 4. prosince to na summitu ministrů zahraničí zemí NATO v Bruselu oznámil generální tajemník organizace, Anders Fogh Rasmussen. Někteří hlavní spojenci v čele s Francií a Německem se k dalším posilám ale nemají. Česká republika zvažuje kontingent posílit o stovku vojáků. O posily požádal spojence v NATO americký prezident Barack Obama, který v úterý oznámil navýšení amerického kontingentu o 30.000 vojáků na celkových zhruba 100 000 a zároveň stanovil priority dalšího postupu, aby se jednotky mohly začít stahovat v červenci 2011. Rasmussen vyvrátil domněnky o brzkém odchodu z mise. „Předávání neznamená odchod. Neodejdeme z Afghánistánu, aby opět padl do rukou teroristů a extremistů. To se nestane,“ řekl šéf NATO. USA původně po NATO žádaly 10.000 posil. Americká ministryně zahraničí v pátek Bruselu nicméně slíbený počet vojáků hodnotila jako pozitivní krok ze strany aliance, která původně avizovala, že vyšle jen polovinu požadovaných jednotek.

Celkem na 112 vzrostl počet obětí mezi návštěvníky nočního klubu v ruském Permu asi 1.200 kilometrů východně od Moskvy, kde v noci na sobotu 5. prosince propukl požár. Smrtelná bilance stále nemusí být konečná. Dalších asi 130 osob je s různými poraněními hospitalizováno a zdravotní stav některých z nich byl označen za

kritický. Úřady tvrdí, že tragédie nebyla důsledkem teroristického útoku. Policie se přiklání k variantě neopatrného používání pyrotechniky a předběžně zadržela dva majitele klubu. Podle dostupných zpráv v klubu „Chromý kůň“ explodovala zábavní pyrotechnika připravená jako součást večírku k osmému výročí založení tohoto podniku. Jeden z jeho spolumajitelů nicméně při výslechu odmítl, že by se s pyrotechnikou nakládalo nedbale. Vysoký počet mrtvých a zraněných je dáván do souvislosti s tím, že klub měl pouze jediný

východ. Na parketu současně s požárem propukla panika, prostor zaplnil hustý dým a někteří lidé byli ušlapáni. Mezi zhruba 300 návštěvníky převažovala mládež. Z více než stovky mrtvých byla zatím identifikována zhruba polovina. Ani u řady zraněných, kteří se ocitli v bezvědomí, se ještě nepodařilo zjistit jejich totožnost. Někteří utrpěli popáleniny na osmdesáti procentech těla. Ruský prezident Dmitrij Medveděv prohlásil, že tragédii v Permu nelze označit za nedbalost. Podle něj jde o těžký zločin, který musí být důkladně vyšetřen a potrestán. Prezident zároveň nařídil, aby nejvážněji poranění byli přepraveni do špičkových ruských nemocnic. Permské úřady vyhlásily v kraji třídenní smutek.

V pátek 11. prosince schválila podle očekávání americká Sněmovna reprezentantů návrh zákona o regulaci finančních trhů. Jde o největší změny od Velké hospodářské krize z 30. let minulého století a také o jedno z největších vítězství v dosavadním fungování administrativy prezidenta Baracka Obamy. Zatímco Senát bude o podobě změn jednat zřejmě až v příštím roce, sněmovna už svůj díl legislativní práce dokončila. Dokument, který má 1.279 stran, schválila poměrem hlasů 223 ku 202 a podle očekávání se hlasovalo po stranické linii. Zákodárci na návrhu regulace pracovali řadu měsíců a se změnami začali už loni, když naplno vypukla finanční krize. Regulace

například umožní, aby vznikl poradní sbor, v němž budou odborníci z více úřadů. Úkolem nového orgánu bude vyhodnocovat systémové riziko a včas upozornit na hrozící problémy. Orgán bude dohlížet i na takzvané hedgeové fondy, které mohou být zdrojem problémů, neboť využívají k obchodním transakcím úvěry. Pod drobnohledem regulačních úřadů se nově ocitnou i ratingové agentury, kterým řada expertů dává díl viny na finanční krizi. Vzniknout by měl i zcela nový úřad na ochranu finančních zájmů spotřebitelů, takzvaný Consumer Financial Protection Agency (CFPA). Více zodpovědnosti vůči zákonodárcům bude mít za svá rozhodnutí i centrální banka. Sněmovna reprezentantů už ve čtvrtek schválila část návrhu, který vůbec poprvé umožní regulovat mimoburzovní trh derivátů, na němž se točí asi 450 miliard dolarů (zhruba 7,85 trilionů Kč). Jde o trh, na němž se obchodují nejrůznější finanční nástroje, včetně swapů CDS. Tyto cenné papíry jsou jednou z příčin potíží, do nichž se dostala pojišťovna American International Group.

V neděli 13. prosince v podvečer opustil italský premiér Silvio Berlusconi se zkrvavenou tváří mítink své strany na náměstí před dómem v Miláně poté, co po něm jeden muž hodil suvenýr v podobě slavného milánského chrámu. Předseda italské vlády skončil v nemocnici. Má poraněný horní i dolní ret a poškozené dva zuby. Útočícím mužem byl podle médií 42letý Massimo Tartaglia z Milána, který se prý už deset let léčí s duševními potížemi. Není zřejmě členem žádné strany a nebyl nikdy trestaný. Podle svědků se třiasedmdesátiletý Berlusconi po ráně svezl na zem. Mluvčí milánské nemocnice San Raffaele řekl, že premiér utrpěl zranění obličeje a má rány uvnitř i vně horního a dolního rtu. Úder mu poškodil dva zuby, jeden z nich zlomil. Vyšetření navíc podle mluvčího

odhalilo malou zlomeninu na nose. Berlusconi zůstal v nemocnici přes noc na pozorování. Již na začátku mítinku dělalo asi deset účastníků výtržnosti a na italského premiéra pískali. Za chvíli byli vyvedeni, ale došlo k několika potyčkám

mezi nimi a ochrankou. Předseda italské vlády se na hlavním milánském náměstí účastnil mítinku své pravicové strany Lid svobody (PDL). Akce byla součástí kampaně před březnovými regionálními volbami. Ve svém dlouhém a plamenném projevu se politik snažil mobilizovat pravicový tábor. Po skončení svého vystoupení na cestě k vozu pak Berlusconi ještě podle televize rozdával autogramy. V té chvíli ho do tváře uhodil model katedrály. Ochranka se snažila zjevně zaskočeného a vyděšeného premiéra dostat do automobilu. On se ale znovu obracel k davu. Nakonec se strážcům podařilo posadit předsedu vlády do vozu, který ho odvezl do nemocnice. Tam za ním dorazily na návštěvu jeho děti i někteří politici. Obětí obdobného činu se Berlusconi stal už před několika lety v Římě. Tehdy po něm mladík hodil fotografický stojan a způsobil mu tržnou ránu na hlavě.

Konference OSN o klimatu skončila v sobotu 19. prosince v Kodani dohodu o boji proti globálním oteplování. Proti dohodě se postavila malá skupina zemí, které ji ostře odmítly. Nejvíce proti byla pětice latinskoamerických zemí - Bolívie, Venezuela, Nikaragua, Ekvádor a Kuba, silně proti byl i Súdán a ostrovní země jako Tuvalu. Tyto země chtěly konkrétní závazky. Konference OSN o klimatu se v sobotu v Kodani vyhnula

hrozbě neúspěchu tím, že formálně vzala na vědomí novou dohodu o boji proti globálnímu oteplování, kterou v pátek dojednal americký prezident Barack Obama s lidry klíčových rozvíjejících se zemí. "Konference vzala na vědomí Kodaňskou dohodu," uvádí se v závěrečném rozhodnutí jednání, jehož se účastnilo 193 zemí včetně České republiky. Dohodu přivítal generální tajemník OSN Pan Ki-Mun, který ale dodal, že musí během příštího roku získat právní rámeček. Po celonočním jednání, při němž se nepodařilo rozpory překonat, vyhlásil v sobotu dopoledne dánský premiér Rasmussen přestávku na konzultace s vysokými činiteli OSN. Po ní se Spojené národy rozhodly vzít dohodu jen "na vědomí". Pouhá politická a právně nezávazná deklarace, k níž státníci v pátek dospěli, požaduje

udržet globální oteplování do dvou stupňů Celsia oproti předindustriální éře. Připojily se k ní USA, Evropská unie a velké rozvíjející se země jako jsou Čína, Indie, Jihoafrická

republika a Brazílie. Podle pravidel OSN mají být podobné dokumenty přijaty konsensem, ale toho se nepodařilo dosáhnout ani po celonočním vyjednávání. Závěrečné rozhodnutí by nyní mělo zahrnovat seznam zemí, které jsou pro dohodu, a těch, které jsou proti ní. Výhrady Bolívie, Venezuely a Súdánu a dalších zemí byly dány tím, že v dohodě se nestanoví konkrétní cíle pro snižování emisí oxidu uhličitého. Značný rozruch vzbudilo prohlášení súdánského zástupce, který řekl, že dohoda odsuzuje Afriku k tomu, aby umírala na globální oteplování a srovnal to s holokaustem. Jeho vyjádření však jiné delegace odsoudily. "Je mi líto, že musím oznámit, že Tuvalu nemůže tento dokument přijmout," prohlásil delegát malého ostrovního státu v jihozápadní části Tichého oceánu, který se skládá z devíti ostrovů o celkové rozloze 26 kilometrů čtverečních. Malé ostrovy protestují proti té části dokumentu, v níž je stanoven cíl, aby se globální oteplování udrželo pod hladinou dvou stupňů Celsia oproti předindustriální éře. Tuvalu trvá na 1,5 stupně, protože jinak prý by ostrovy mohly vlny vymazat z mapy.

V úterý 22. prosince Srbsko oficiálně požádalo o přijetí do Evropské unie. Žádost předal srbský prezident Boris Tadić premiérovi Švédska Fredriku Reinfeldtovi, jehož země nyní EU předsedá. Evropská unie nedávno obnovila dohodu o volném obchodu s

Bělehradem a Srbové navíc nově nepotřebují k cestování do většiny zemí EU víza. Srbsko nedávno za lepší spolupráci chválil hlavní žalobce Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii (ICTY) Serge Brammertz. Doplnil ale, že země musí najít uprchlíky hledané kvůli válečným zločinům v Chorvatsku, hlavně bývalého velitele bosensko-srbské armády Ratka Mladiče a jednoho z někdejších politických vůdců vzbouřených chorvatských Srbů Gorana Hadžiče. Zatím jedinou zemí bývalé Jugoslávie, které se podařilo stát unijním členem, je od května 2004 Slovinsko. Rozšířit řady unie by mohlo v roce 2012 i sousední Chorvatsko. Status kandidátské země má také Makedonie. Černé Hoře, která přihlášku podala loni v prosinci, zatím tento status přiznán nebyl.

Američtí senátoři schválili ve čtvrtek 24. prosince reformu zdravotnictví, kterou prosazoval americký prezident Barack Obama. Jde o jeden z největších zásahů do zdravotního systému v historii země. Pro reformu nakonec hlasovalo 60 senátorů, 39 bylo proti. Senátoři hlasovali podle své stranické příslušnosti, pro byli demokraté, proti republikáni. Republikáni tvrdí, že reforma je nákladná a omezuje základní lidské svobody. V Senátu proto dokument vyvolal bouřlivou debatu již několik měsíců před hlasováním. Reforma umožní, aby zdravotní péči dostávalo i

31 miliónů Američanů, kteří nemají zdravotní pojištění. Reformu považuje Barack Obama za jednu z priorit svého působení v úřadu. Ta byla již 7. prosince schválena v dolní komoře Kongresu. Sněmovna reprezentantů ji ale schválila v jiné podobě, která je nákladnější a zahrnuje odlišný přístup k daním, umělému přerušení těhotenství a ke zdravotnímu pojištění. Sněmovna počítala s zvýšením daně z příjmů bohatých Američanů.

Obě komory také přistoupily odlišně o citlivé otázce potratů, sněmovní návrh přísněji omezuje jejich úhrady. Sněmovna nabízí také možnost, aby si pacienti vybírali péči. Jednání obou komor o konečném znění zákona o reformě začne příští měsíc. Přijatá reforma zdravotnictví je v USA nejsledovanější Obamův projekt a hlavní faktor, na jehož základě Američané prezidenta posuzují. Představuje největší změnu zdravotnického systému Spojených států od roku 1965.

Na přelomu letošního a příštího roku bude na planetě žít skoro sedm miliard lidí. Podle odhadů by jich v noci na 1. ledna mělo být 6.834.509.600. Tyto údaje zveřejnila Německá nadace pro světové obyvatelstvo (DSW). Letos na světě přibylo zhruba 83 miliónů lidí. Přibližně tolik obyvatel má například Německo. Šesti miliard dosáhl počet lidí na zeměkouli koncem roku 1998. Letos se každou vteřinu narodily v průměru víc než

dvě děti. Za deset sekund tak přibylo na světě 26 lidí. Nejrychleji roste počet obyvatel v Africe. Tento kontinent letos překročil miliardovou hranici. Podle nadace už nyní většina afrických zemí nedokáže své obyvatelstvo dostatečně uživit. Tamní razantní přírůstek lidí zhoršuje chudobu a má dopad na přírodní zdroje i na vzdělávací a

zdravotnické systémy. Nadace apelovala na německou vládu, aby věnovala mnohem víc peněz do projektů k plánování rodiny v rozvojových zemích. Lidé by tak mohli mít reálnější šanci vyhnout se dlouhodobému hladu a chudobě. Investice se prý vyplatí. Podle propočtů Fondu OSN pro otázky populace (UNFPA) dokáže jedno euro (asi 26 korun), které se vloží do rodinného plánování, ušetřit 31 eur (asi 820 korun) za zavádění vody či za zdravotnictví a školství.